Bundel van de Subcommissie Controle en Financien van 30 augustus 2018

1 Opening en mededelingen; vaststellen agenda.

Behandelvoorstel: Aangeven of u nog wijzigingen op de conceptagenda heeft en vaststellen agenda.

Agenda subcommissie CF30-08-18.doc

2 Vaststellen verslag van 4 juni 2018

Behandelvoorstel: Aangeven of u vragen, opmerkingen of correcties heeft bij het conceptverslag. Wanneer u geen vragen of opmerkingen heeft, kunt u het verslag vaststellen.

2a Verslag Subcommissie CF 04-06-2018.docx

3 Ingekomen en verzonden stukken.

Ter bespreking:
- Bij punt 2: Verslag van subcommissie (2a).
- Bij punt 4: 2e Technische Begrotingswijziging (4a t/m b).
- Bij punt 6: Notitie meerwerkdiscussie opdrachtbevestiging controle 2018 (6a) en de Opdrachtbevestiging werkzaamheden accountantscontrole 2017 ('jaarplan') incl. concept-raadsvoorstel (bijlage 6b t/m d, inclusief geheime bijlage B6c).
- Bij punt 7: Discussienotitie adviesrol accountant (7a).
- Bij punt 9: Jaarplan subcommissie 2018 (9a).

4 Raadsvoorstel Tweede begrotingswijziging 2018

Behandelvoorstel: Toelichting door of namens de wethouder Financiën. Aangeven of u nog vragen en opmerkingen heeft bij de 2e Begrotingswijziging 2018.

Achtergrond: Jaarlijks bespreekt de subcommissie de Technische Wijzigingen op de begroting. Aandachtspunt is de technische herkenbaarheid van de wijzigingen.

Dossier 304 voorblad

Voorstel_10032.pdf

Tweede begrotingswijziging 2018 raad.pdf

5 Bespreken voortgang/ afronding controle 2017

Behandelvoorstel: Bespreken van de uitgevoerde controle. De accountant licht toe hoe de controle is verlopen en welke bijzonderheden er te melden zijn. Het college krijgt ook de ruimte hier op te reageren.

6 Opdrachtbevestiging werkzaamheden accountantscontrole 2018 ('jaarplan') incl. concept-raadsvoorstel

Behandelvoorstel: Toelichting door de accountant. Aangeven of u in kunt stemmen met het door BDO voorgestelde meerwerk. Zie voor meer toelichting de vertrouwelijke notitie Meerwerkdiscussie opdrachtbevestiging controle 2018 (6a), de opdrachtbevestiging (6b), en in het bijzonder de daarin opgenomen speerpunten voor 2018, de vertrouwelijke Prijsbijlage (6c), het raadsvoorstel (6d). Op de Prijsbijlage bij de opdrachtbevestiging (6c) is conform artikel 86 lid 2 van de Gemeentewet geheimhouding opgelegd.

6b Opdrachtbevestiging controle gemeente Utrecht 2018 (20 juli 2018).pdf

6d Concept-rvs Opdrachtbevest acc-controle 2018.doc

7 Stand van zaken aanbesteding accountant en invulling adviesrol accountant

Behandelvoorstel: De voorzitter en de commissiegriffier geven een toelichting op de stand van zaken rond de aanbesteding van de nieuwe accountant. Daarnaast is op verzoek van dhr. Van Déun een discussienotitie over de adviesrol van de accountant opgenomen op de agenda (B7a). Aan de hand van de discussienotitie wordt de subcommissie gevraagd een keuze maken over de invulling van de adviesrol door de accountant.

7a Discussienotitie Adviesrol accountant.docx

8 Wvttk.

Behandelvoorstel: Dit agendapunt creëert de vrije ruimte voor het behandelen van onderwerpen die niet zijn aangemeld. U kunt naar eigen inschatting onderwerpen inbrengen.

9 Jaarplan 2018

Behandelvoorstel: Het jaarplan wordt elke vergadering geactualiseerd (Jaarplan subcommissie 2018 9a). Wijzigingen t.o.v. de vorige versie zijn schuin gearceerd. Alle vergaderingen vinden plaats op de Varrolaan, kamer 7.17.

9a Jaarplan Subcommissie Controle en Financiën Najaar 2018.docx

10 Rondvraag en sluiting

AGENDA Subcommissie Controle en Financiën
30 augustus 2018 van 9.30 tot 11.00 uur (Varrolaan, kamer: 7.17)

Gemeente Utrecht

(5 min)

1. a. Opening en mededelingen.

   b. Vaststellen agenda.
   Behandelvoorstel: Aangeven of u nog wijzigingen op de conceptagenda heeft en vaststellen agenda.

(3 min)

2. Vaststellen verslagen van 4 juni 2018 (Bijlage 2a).
   Behandelvoorstel: Aangeven of u vragen, opmerkingen of correcties heeft bij het conceptverslag (Bijlage 2a). Wanneer u geen vragen of opmerkingen heeft, kunt u het verslag vaststellen.

(2 min)

3. Ingekomen en verzonden stukken.

   Ter bespreking:
   - Bij punt 2: Verslag van subcommissie (B2a).
   - Bij punt 4: 2e Technische Begrotingswijziging (B4a t/m b).
   - Bij punt 6: Notitie meerwerkdiscussie opdrachtbevestiging controle 2018 (B6a) en de Opdrachtbevestiging werkzaamheden accountantscontrole 2017 ('jaarplan') incl. concept-raadsvoorstel (bijlage B6b t/m d, inclusief geheime bijlage B6c).
   - Bij punt 7: Discussienotitie adviesrol accountant (B7a).
   - Bij punt 9: Jaarplan subcommissie 2018 (B9a).

Commissiegriffier financiën ✉ j.gerrits@utrecht.nl

(15 min)

4. 2e Technische Begrotingswijziging 2018 (bijlage 4a t/m b).

   Behandelvoorstel: Toelichting door of namens de wethouder Financiën. Aangeven of u nog vragen en opmerkingen heeft bij de 2e TW (bijlage 4a en b).

   Achtergrond: Jaarlijks bespreekt de subcommissie de Technische Wijzigingen op de begroting. Aandachtspunt is de technische herkenbaarheid van de wijzigingen.

(15 min)

5. Bespreken voortgang/ afronding controle 2017.

   Behandelvoorstel: Bespreken van de uitgevoerde controle. De accountant licht toe hoe de controle is verlopen en welke bijzonderheden er te melden zijn. Het college krijgt ook de ruimte hier op te reageren.

(25 min)

6. Opdrachtbevestiging werkzaamheden accountantscontrole 2018 ('jaarplan') incl. concept-raadsvoorstel (bijlage 6a, t/m d).

   Behandelvoorstel: Toelichting door de accountant. Aangeven of u in kunt stemmen met het door BDO voorgestelde meerwerk. Zie voor meer toelichting de Notitie meerwerkdiscussie opdrachtbevestiging controle 2018 (B6a), de opdrachtbevestiging (B6b), en in het bijzonder de daarin opgenomen speerpunten voor 2018, de vertrouwelijke Prijsbijlage (B6c), het raadsvoorstel (B6d). Op de Prijsbijlage bij de opdrachtbevestiging (B6c) is conform artikel 86 lid 2 van de Gemeentewet geheimhouding opgelegd.

(20 min)

7. Stand van zaken aanbesteding accountant en invulling adviesrol accountant

   Behandelvoorstel: De voorzitter en de commissiegriffier geven een toelichting op de stand van zaken rond de aanbesteding van de nieuwe accountant. Daarnaast is op verzoek van dhr. Van Déun een discussienotitie over de adviesrol van de accountant opgenomen op de agenda (B7a). Aan de hand van de discussienotitie wordt de subcommissie gevraagd een keuze maken over de invulling van de adviesrol door de accountant.

Commissiegriffier financiën ✉ j.gerrits@utrecht.nl

(10 min)

8. Wvttk

   Behandelvoorstel: Dit agendapunt creëert de vrije ruimte voor het behandelen van onderwerpen die niet zijn aangemeld. U kunt naar eigen inschatting onderwerpen inbrengen.

(2 min)

9. Jaarplan 2018.

   Behandelvoorstel: Het jaarplan wordt elke vergadering geactualiseerd (Jaarplan subcommissie 2018 B9a). Wijzigingen t.o.v. de vorige versie zijn schuin gearceerd. Alle vergaderingen vinden plaats op de Varrolaan, kamer 7.17.

(3 min)

10. Rondvraag en sluiting.

.....

Commissiegriffier financiën ✉ j.gerrits@utrecht.nl

VERSLAG SUBCOMMISSIE CONTROLE EN FINANCIËN
4 juni 2018 van 18.00-19.30 uur (Stadhuis Perskamer)

Gemeente Utrecht

Subcommissie: Dimitri Gilissen (voorzitter), Henk van Deún, Maarten van Heuven, Floor de Koning, Lars Roodenburg, Ruurt Wiegant en Joost Gerrits (commissiegriffier)
Overige deelnemers: Frank Halsema (concernmanager Financiën en Control), Gerth Molenaar (secretaris Rekenkamer) en Katie Zwetsloot (manager concernaudit)
Afgemeld: Rob Bouman en Eelke Jan Jongsma (BDO Accountants)
Niet aanwezig: Cees Bos

1a. Opening en mededelingen

De voorzitter heet allen welkom en opent de vergadering. Rob Bouman en Eelke Jan Jongsma hebben zich afgemeld omdat er voor hen geen relevante onderwerpen op de agenda staan.

De heer Halsema wijst op de gewoonte om bij de bespreking van cyclusdocumenten de behandelend coördinator in de vergadering uit te nodigen. Voor vandaag lukte dat niet, want de afdeling heeft de handen vol aan het beantwoorden van raadsvragen over de jaarstukken en de voorjaarsnota.

1b. Vaststellen agenda

De agenda wordt vastgesteld zoals voorgelegd.

2. Vaststellen verslag van 14 mei 2018 (bijlage 2a)

Zie blz. 2, derde alinea van agendapunt 4, lidmaatschap fractiemedewerkers. De voorzitter merkt op dat hijzelf en de commissiegriffier zouden inventariseren of de mogelijkheid om fractiemedewerkers te benoemen zou leiden tot meer animo voor deelname aan de subcommissie.

Zie blz. 3, laatste regel, 'Dat de gemeente verscherpt toezicht wordt opgelegd ligt niet in de lijn der verwachting.' In aansluiting hierop meldt de heer Halsema dat de provincie de gemeente er inmiddels schriftelijk van op de hoogte heeft gesteld dat verscherpt toezicht inderdaad niet aan de orde is.

Zie blz. 4, laatste regel, 'Naar aanleiding van de bevindingen 2016 is het transitieplan inkoop nu goed op orde.' Het *plan* is op orde, verduidelijkt de heer Halsema, wat niet per definitie wil zeggen dat dan ook de inkoop op orde is. Het plan geeft echter alle aanleiding om te vertrouwen dat die op orde komt.

Met inachtneming van de opmerkingen wordt het verslag vastgesteld.

Commissiegriffier subcommissie CF ✉j.gerrits@utrecht.nl

3. Ingekomen en verzonden stukken

a. Concernaudit, Jaarplan 2018. Dit is de commissie ter kennisname toegezonden; het is reeds door het college vastgesteld.
Desgevraagd licht mevrouw Zwetsloot toe dat de inkoop van personeel, inclusief subsidies (blz. 7 en 8) alle organisatieonderdelen betreft. In de pilot met blockchain voor externe inhuur is een SMART contract ontwikkeld. De werkwijze wordt gedurende drie maanden getest met vijf externe partijen. Het gaat om een besloten pilotproject; het loopt in een gesloten cloud bij KPN. Utrecht is de tweede gemeente in Nederland die zo'n project draaiend heeft. Wellicht biedt dit op termijn mogelijkheden voor vermarkting van het concept. Het is echt pionieren, vult de heer Halsema aan; er wordt nog veel onderzoek gedaan naar de rendementskansen. Als het eenmaal goed loopt, is de blockchain aansluiten op de financiële administratie de volgende stap. De heer Halsema stelt voor om de *audit innovator* te vragen om een en ander nader aan de subcommissie toe te lichten, bijvoorbeeld na de zomer. De aanwezigen voelen daarvoor.

4. Jaarstukken 2017, Voorjaarsnota 2018 en het coalitieakkoord 2018-2022

De inbreng van de subcommissie zal worden verwoord in een adviesbrief aan de Commissies M&S en S&R, toegespitst op technisch-financiële onderwerpen. De heer Gerrits vult aan dat hij de inbreng naar aanleiding van het accountantsverslag (vorige vergadering) een eerste opzet van de adviesbrief heeft gemaakt. Daar kunnen de opmerkingen van vandaag aan worden toegevoegd.

De accountant heeft de heer Gerrits laten weten dat de definitieve versie van het accountantsrapport aan het eind van deze week kan worden verwacht. De accountant zal ook zijn LOR (letter of representation) nog aan de gemeente sturen. Volgens de heer Halsema zullen de stukken tijdig voor de commissiebehandeling compleet zijn.

4.1 Jaarstukken 2017

De fracties hebben opmerkelijk veel vragen gesteld, meer dan 500. Het complete overzicht, inclusief beantwoording, zal aan alle raadsleden worden toegestuurd. Vanuit de subcommissie wordt opgemerkt dat het prettig zou zijn als een volgende keer de begroting per programma wordt bijgevoegd, bij voorkeur in toegankelijke tabellen.

Er wordt gewezen op de onevenredige afname van de reserves. Volgens de heer Halsema worden voor overschotten uit de jaarrekening bestedingsvoorstellen in de voorjaarsnota gedaan. De mutatie loopt via de algemene reserve. De subcommissie dringt aan op een toelichting hierop in de adviesbrief, want het verklaart de hoogte van de onttrekking aan de reserves. In dit verband verwijst de heer Halsema naar blz. 342 van het document.

Ten behoeve van betere doorzoekbaarheid zou het handig zijn als bij de kop- en voetnoten de titel van het hoofdstuk wordt vermeld.

Er wordt opgemerkt dat er bij alle financiële stukken een motivering toepasselijkheid verordening voor het raadgevend referendum wordt gegeven. Zou het niet efficiënter zijn om de verordening aan te passen, zodat niet alle stukken zo hoeven te worden opgemaakt? Voor deze suggestie is brede steun; in de adviesbrief zal worden opgenomen dat de subcommissie adviseert om de referendumverordening zodanig aan te passen dat voor stukken die zien op cyclusdocumenten de motivatie niet nodig is.

4.2 Voorjaarsnota 2018 en Eerste Bestuursrapportage 2018
Zie de subsidiestaat; deze wordt enigszins verwarrend gevonden. Aan verschillende programma's worden subsidies uit verschillende budgetten toegekend; de informatie is niet goed te interpreteren als je niet weet om welke partijen het gaat, en waarom zij subsidie ontvangen. Er kunnen aan de subsidiestaat gemakkelijk verkeerde conclusies worden verbonden, vindt de subcommissie. De heer Halsema licht toe dat de gemeente bepaalde partijen subsidies verleent om de doelen te realiseren die in de begroting zijn opgenomen. Om die reden is de subsidiestaat ingedeeld naar begrotingsprogramma's, inclusief participatiedoelstellingen, zodat er een link is tussen de begroting, de doelstellingen en de manier van realisatie. Niet alle doelen realiseert de gemeente zelf; er zijn er ook uitbesteed aan externe partijen, de gesubsidieerde instellingen. Wat zo'n externe partij dan concreet doet, staat in de onderliggende beleidsnota. De voorzitter wijst erop dat het Subsidieregister 2018 te downloaden is als Excelbestand. Na enige gedachtewisseling wordt geconcludeerd dat dit geen onderwerp is om te vermelden in de adviesbrief.

Zie de 'was- wordt lijst' van doelstellingen (blz. 42). Om onnodige discussie te voorkomen lijkt het de voorzitter verstandig om de raadsleden erop attent te maken dat dit betekent dat in de volgende begroting wordt verwerkt welke de indicatoren er komen te vervallen of worden toegevoegd.

Er zijn drie PM-posten in de voorjaarsnota vermeld, namelijk voor regiovervoer, centraal depot en vastgoed. Van bedragen waarover het mogelijk zou kunnen gaan, wordt geen nadere indicatie gegeven. De heer Halsema legt uit dat er een PM-post wordt gemaakt als er een ontwikkeling wordt gesignaleerd waarvan de omvang nog niet geïndiceerd kan worden. Er wordt opgemerkt dat de gemeente voor het regiovervoer een bijdrage van de provincie krijgt - waarschijnlijk nog maar de helft. Daarmee is de bandbreedte duidelijk, vindt de subcommissie. Het kan een tegenvaller worden, erkent de heer Halsema, maar zeker is dat nog niet. Er wordt juist PM vermeld omdat er wordt verondersteld dat de provinciale bijdrage er komt. De organisatie stuurt er wel op, door te kijken wat de uiteindelijke omvang van de post zou kunnen worden. Dat is pas duidelijk als de hoogte van het bedrag vast staat én als de gemeente een beeld heeft van wat zij in haar lopende beleid zelf kan oplossen.

Zie blz. 20 en 21. Waarom is het bij Transitie organisatieonderdeel wijken wél mogelijk om voor 2019 een bedrag op te voeren, en voor de andere onderdelen niet? Er zijn ook jaren waarbij simpelweg nul wordt vermeld. De heer Halsema legt uit dat er in elk geval geld nodig is om een transitie te doen (frictiekosten). Onderdeel van de transitie is dat je bepaalt welke formatie er nodig is, maar van die uitkomst is van tevoren geen inschatting te maken; vandaar dat daar dan PM wordt neergezet. Voor de voor 2018 en 2019 genoemde bedragen kan de transitie worden ingezet; de uitkomst zal zijn dat de afdeling daarna weer op orde is en dat er dan wellicht inzicht of capaciteit en doelen matchen. Misschien moet er capaciteit bij; dat is dan vervat in 'PM.'

De subcommissie overweegt het advies om bij een volgende bestuursrapportage te zorgen voor meer inzicht in de omvang van de PM-posten, maar verwacht dat het ook wel verhelderend zal zijn als de kaders duidelijk zijn.

Zijn de PM-posten in het risicomodel opgenomen? De heer Halsema zal dat voor de betreffende posten nagaan, maar tekent daarbij aan het lastig te beoordelen is of een PM-post in het risicomodel moet worden opgenomen als de effecten nog niet inzichtelijk zijn. De richtlijn zou kunnen zijn, stelt de voorzitter, dat men uitgaat van het *worst case scenario*. Daarmee zijn risico's wel enigszins te kwantificeren. Aan de verklaring van de PM-posten zou een indicatie kunnen worden gegeven van wanneer de afdeling verwacht meer over de omvang te kunnen zeggen. Dit zal aan de adviesbrief worden toegevoegd.

4.3 Coalitieakkoord 'Ruimte voor iedereen'
Zie de tabel op blz. 49, Aangepaste tabel Investeringsagenda Groei, tranche 2019. De voorzitter merkt op dat daar een post is weggevallen, namelijk Flexibele investeringen voor blauw-groene verbindingen. Hij pleit ervoor de post toch te vermelden, met vermelding nul. In de voorjaarsnota staat het wél goed (zie blz. 24 en 25). De heer Halsema zal dit nog nagaan. De raad zou er ook vragen over kunnen stellen.

De heer Gerrits wijst erop dat het coalitieakkoord doelstellingen bevat, bijvoorbeeld inzake de gemeentelijke energie-inkoop. Aan de raad zou kunnen worden meegegeven dat het college dergelijke concrete doelstellingen in de begroting opneemt, zodat de voortgang kan worden gemonitord. Een neutrale formulering zou kunnen zijn dat het in de rede ligt om nog eens goed naar prestatie- en effectindicatoren te kijken als beleidsdoelen veranderen. Daarnaast zou erop kunnen worden gewezen dat uit raadsaudits is gebleken dat er continu aandacht zou moeten zijn voor de wijze waarop prestatie- en effectindicatoren worden geformuleerd.

5. Concept-adviesbrief subcommissie aan commissies M&S en S&R

Zie het concept, bij vergaderstukken. Geen van de aanwezigen heeft er opmerkingen over. Er wordt afgesproken dat de commissiegriffier de brief aanvult en in concept ter becommentariëring rondmailt.

6. WVTTK

De ambtelijke organisatie heeft voorgesteld om nog een technische briefing over het grondbeleid te organiseren. Een korte rondvraag wijst uit dat daar behoefte aan is; er is zelfs geopperd om dit soort bijeenkomsten in het najaar te herhalen, vóór het sluiten van de technisch-politieke vragenronde bij de begroting. Uit de gedachtewisseling die hierop volgt blijkt dat het belangrijk is om een goed tijdstip voor de bijeenkomsten te kiezen. De heer Halsema is voorstander van de briefings, want alles wat mondeling kan worden uitgewisseld, scheelt de ambtelijke organisatie veel tijd en energie. De heer Halsema wil de bijeenkomsten graag organiseren, maar verwacht dan wel dat de fracties in de procedure minder vragen zullen indienen. De leden van de subcommissie kunnen dat in hun fracties aankaarten.

De voorzitter merkt op dat er inmiddels twee rapporteurs zijn voor Duurzaamheid en één rapporteur voor Jeugd. Er wordt nog een rapporteur voor het programma Jeugd gezocht vanuit de oppositie. De commissiegriffier vult aan dat het voor korte tijd is, namelijk de komende twee weken. Het werk moet vóór de commissiebehandeling gereed zijn.

Deelnemers aan de Verantwoordingsdag (12 juni a.s.) wordt verzocht zich per e-mail bij de commissiegriffier te melden. Veel aanmeldingen zijn er nog niet, constateert de voorzitter; er wordt afgesproken dat alle leden van de subcommissie hun fracties én achterban hier nogmaals op zullen wijzen. Op www.utrecht.nl/begroten is uitleg te vinden.

7. Jaarplan najaar 2018

Na het zomerreces vergadert de subcommissie voortaan op een donderdag, van 09.30-11.00 uur. De volgende vergadering is op 30 augustus a.s. Daarna zijn de vergaderdata 27 september en 29 november.

8. Rondvraag en sluiting

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraagmogelijkheid. De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun komst, en sluit de vergadering.

Gemeente Utrecht

Subcommissie Controle en Financien

Dossiernummer	304
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 augustus 2018
Agendapunt	4
Omschrijving	Raadsvoorstel Tweede begrotingswijziging 2018
Datum collegebesluit	10 juli 2018
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder Klein
Beleidsveld	Financiën
Behandelend ambtenaar	Sylvia Draad
Telefoon	030 - 28 60721
E-mail	s.draad@utrecht.nl
Context	
Raadsadviseur (lijst)	Joost Gerrits / mail: j.gerrits@utrecht.nl / Mob.:06-44655180
Datum bekrachtiging geheimhouding	
Gerelateerde stukken	
Behandelwijze	
Aantekeningen	
Raadsinformatiebijeenkomst	
Aantekeningen Commissie	
Aantekeningen Gemeenteraad	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Subcommissie Controle en Financien	30 augustus 2018

voorstel aan de raad

Gemeente Utrecht

Opgesteld door	Bestuurs-en Concernstaf Draad, S.M. (Sylvia)
Kenmerk	5465116
Vergadering	
Vergaderdatum	
Geheim	Nee
Beleidsveld	Financiën

Tweede begrotingswijziging 2018

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor het volgende te besluiten:

1 De tweede (meerjaren) begrotingswijziging 2018 vast te stellen, conform bijlage 'Tweede begrotingswijziging 2018 raad'.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

De secretaris,	De burgemeester,
Drs. G.G.H.M. Haanen	Mr. J.H.C. van Zanen

Conclusie commissie

Bijlages
Voorstel: Voorstel_10032
Bijlage: Tweede begrotingswijziging 2018 raad.

Eerdere besluitvorming

Uitvoering

Gemeente Utrecht

Context

Drie keer per jaar wordt de (meerjaren) begroting aangepast. De begrotingswijziging is opgebouwd uit technische wijzigingen en de administratieve verwerking van eerdere besluitvorming. De begrotingswijzigingen tot en met de tweede technische wijziging 2018 vormen de nominale Programmabegroting 2019. De eerste begrotingswijziging 2018 is in maart jl. vastgesteld, de derde begrotingswijziging 2018 volgt in het najaar.

De gemeenteraad beschikt over het budgetrecht op grond van artikel 192 van de Gemeentewet, als onderdeel van haar kaderstellende rol. Het budgetrecht houdt in dat het college alleen uitgaven kan doen en verplichtingen kan aangaan na toestemming of autorisatie van de raad. Met de vaststelling van de programmabegroting geeft het raad het college deze toestemming.
Dit budgetrecht heeft betrekking op de programma's (incl. mutaties in reserves), kredieten (investeringen) en bestedingen ten laste van voorzieningen (bijv. beheerplannen groot onderhoud). De bevoegdheid tot het verschuiven van budgetten tussen programma's (incl. mutaties in reserves), kredieten (investeringen) en bestedingen ten laste van voorzieningen (bijv. beheerplannen groot onderhoud) is daarom voorbehouden aan de raad.

De mutaties van baten en lasten, mutaties in reserves en mutaties tussen programma's worden aan de raad voorgelegd. Mutaties tussen producten, binnen het programma en waarbij geen mutatie in baten, lasten of reserves optreedt worden vastgesteld door het college.

De mutaties worden toegelicht in de bijlage.

Beslispunt

1 De tweede (meerjaren) begrotingswijziging 2018 vast te stellen, conform bijlage 'Tweede begrotingswijziging 2018 raad'.

Argumenten

1.1 Deze tweede begrotingwijziging 2018 bevat de voorstellen van de Voorjaarsnota 2018 en verschillende technisch administratieve mutaties.
De begrotingswijziging is opgebouwd uit mutaties van begrote bedragen zonder beleidsgevolgen (techniek) en de administratieve verwerking van besluitvorming. In deze begrotingswijziging betreft dit de voorstellen zoals opgenomen in en bij de Voorjaarsnota 2018. De raad behandelt de Voorjaarsnota 2018 op 5 juli. Eventuele amendementen worden verwerkt in de derde begrotingswijziging 2018.

1.2 Hiermee wordt de Programmabegroting 2018 en de meerjarenraming geactualiseerd.

Raadsbesluit

Gemeente Utrecht

Opgesteld door	Bestuurs-en Concernstaf Draad, S.M. (Sylvia)
Kenmerk	5465116
Vergadering	
Vergaderdatum	
Jaargang en nummer	
Beleidsveld	Financiën

Tweede begrotingswijziging 2018

besluit

1 De tweede (meerjaren) begrotingswijziging 2018 vast te stellen, conform bijlage 'Tweede begrotingswijziging 2018 raad'.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op

De griffier	De voorzitter gemeenteraad
mr. M. van Hall	mr. J.H.C. van Zanen

Tweede begrotingswijziging 2018

Hierbij leggen wij de tweede begrotingswijziging 2018 aan u voor. Deze begrotingswijziging bestaat uit technische aanpassingen van de begroting, verwerking van raadsbesluiten en verwerking van besluiten over de cyclusproducten. Mutaties zijn budgettair neutraal, dat betekent dat de begroting blijft sluiten op 0. In dit document worden de algemene wijzigingen boven de 50.000 euro toegelicht. Daarnaast verwerken we in deze wijziging de bestedings- en dekkingsvoorstellen 2017 en de voorjaarsnota 2018, inclusief het coalitieakkoord. Ook de aangenomen amendementen A27 en A30 zijn hierin verwerkt. Voor de toelichting op die posten verwijzen we naar de betreffende documenten bij de besluitvorming in uw raad van 5 juli 2018. De mutaties in de meerjarenraming zijn in één totaaltabel (paragraaf 1.5, tabel 2) weergegeven.

1.1 Techniek algemeen

Onderstaand de toelichtingen bij de algemene technische begrotingswijziging. Dit betreft beleidsarme mutaties of de administratieve verwerking van raadsbesluiten. Het duurt drie tot zes maanden voordat u van een raadsbesluit de administratieve verwerking in een begrotingswijziging ziet. De volgorde hieronder correspondeert met die van de programma's in de Programmabegroting 2018.

1.1.1 Bewoners en bestuur

Bedragen * 1.000 EUR	**2018**				**2019**				**2020**				**2021**			
Bewoners en Bestuur	**lasten**	**baten**	**onttrekk.**	**storting**	**lasten**	**baten**	**onttrekk.**	**storting**	**lasten**	**baten**	**onttrekk.**	**storting**	**lasten**	**baten**	**onttrekk.**	**storting**
Mutatie 1	-77	-77			-48	-48			-131	-131			-123	-123		
Mutatie 2	74				123				123				123			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	23	45			23	45			23	45			23	45		
Totaal Bewoners en Bestuur	20	-32	0	0	98	-3	0	0	15	-87	0	0	23	-78	0	0

Mutatie 1

We passen de meerjarenbegroting aan voor de verwachte fluctuatie in de afname van Rijbewijzen en Verklaringen Omtrent Gedrag (VOG).
Zowel het product Rijbewijzen als het product VOG kent twee tarieven, het rijksdeel en het gemeentelijk deel. Het rijksdeel innen we en dragen we af, daarom hebben we deze zowel in de baten als in de lasten begroot. We voorzien een daling in de afname van het aantal VOG's en een toename in het aantal rijbewijzen die leiden tot onderstaande wijziging in deze baten en lasten.

Van	Bewoners en Bestuur	Juist bestand persoonsgegevens	Lasten	Structureel vanaf	2018	-173.813
Van	Bewoners en Bestuur	Juist bestand persoonsgegevens	Baten	Structureel vanaf	2018	-173.813
Naar	Bewoners en Bestuur	Juist bestand persoonsgegevens	Lasten	Incidenteel	2018	97.141
Naar	Bewoners en Bestuur	Juist bestand persoonsgegevens	Baten	Incidenteel	2018	97.141
Naar	Bewoners en Bestuur	Juist bestand persoonsgegevens	Lasten	Incidenteel	2019	125.584
Naar	Bewoners en Bestuur	Juist bestand persoonsgegevens	Baten	Incidenteel	2019	125.584
Naar	Bewoners en Bestuur	Juist bestand persoonsgegevens	Lasten	Incidenteel	2020	42.501
Naar	Bewoners en Bestuur	Juist bestand persoonsgegevens	Baten	Incidenteel	2020	42.501
Naar	Bewoners en Bestuur	Juist bestand persoonsgegevens	Lasten	Incidenteel	2021	51.229
Naar	Bewoners en Bestuur	Juist bestand persoonsgegevens	Baten	Incidenteel	2021	51.229

Mutatie 2
In de Voorjaarsnota 2017 is de door de Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU) aangekondigde verlaging van de gemeentelijke bijdrage vastgesteld. Deze was nog niet structureel verdeeld naar de juiste programma's in de begroting. Dat doen we met deze wijziging. Daarin nemen we direct de index 2018 op de gemeenschappelijke regelingen mee. De verdeling van de lasten over de programma's is als volgt:
Rioolheffing - programma Openbare ruimte en groen (12%),
Onroerende zaakbelasting - programma Algemene middelen (75,4%),
Precario-, toeristen- en hondenbelasting - programma Algemene middelen (3,3%),
Afvalstoffenheffing - programma Openbare ruimte en groen (9,3%).

Naar	Bewoners en Bestuur	Samenwerken en beïnvloeden	Lasten	Incidenteel	2018	73.860
Van	Algemene middelen	Onroerendezaakbelasting	Lasten	Incidenteel	2018	-55.691
Van	Algemene middelen	Precario-, toeristen- en hondenbelasting	Lasten	Incidenteel	2018	-2.437
Van	Openbare ruimte en groen	Het afval ophalen en de infrastructuur	Lasten	Incidenteel	2018	-6.869
Van	Openbare ruimte en groen	Vervangen en re-linen van 5 km riolering	Lasten	Incidenteel	2018	-8.863
Naar	Bewoners en Bestuur	Samenwerken en beïnvloeden	Lasten	Structureel vanaf	2019	122.750

Van	Algemene middelen	Onroerendezaakbelasting	Lasten	Structureel vanaf	2019	-92.553
Van	Algemene middelen	Precario-, toeristen- en hondenbelasting	Lasten	Structureel vanaf	2019	-4.051
Van	Openbare ruimte en groen	Het afval ophalen en de infrastructuur	Lasten	Structureel vanaf	2019	-11.416
Van	Openbare ruimte en groen	Vervangen en re-linen van 5 km riolering	Lasten	Structureel vanaf	2019	-14.730

1.1.2 Stedelijke ontwikkeling

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 3	1.256				1.256				1.256				1.256			
Mutatie 4	-5.167	-5.167			-5.167	-5.167			-5.167	-5.167			-5.167	-5.167		
Mutatie 5	235	235			235	235			235	235			235	235		
Mutatie 6	-9				-9				-9				-9			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	41	29			41	29			41	29			41	29		
	-3.644	-4.903	0	0	-3.644	-4.903	0	0	-3.644	-4.903	0	0	-3.644	-4.903	0	0

Mutatie 3

Binnen de begroting van het ruimtelijk domein wordt overhead nog via opslagen op uurtarieven toegerekend aan de afzonderlijke programmaonderdelen. Dit is een omslachtige en arbeidsintensieve methode. Omdat we de kostentoerekening met urenregistraties sterk willen verminderen, moeten we deze toerekening op begrotingsbasis structureel verwerken op de programmaonderdelen. Dit heeft geen effect op de bestedingsruimte van de programmaonderdelen, omdat deze in de plaats komt van de handmatige mutaties. Met deze wijziging is er meer helderheid over het feitelijk beschikbaar budget.

Naar	Stedelijke ontwikkeling	Ruimtelijke ontwikkelingen	Lasten	Structureel vanaf	2018	2.804.000
Van	Duurzaamheid	Uitvoeringsprogramma	Lasten	Structureel vanaf	2018	-200.000
Van	Economie	Toerisme en evenementen	Lasten	Structureel vanaf	2018	-93.000
Van	Economie	Versterken economisch structuur	Lasten	Structureel vanaf	2018	-493.000
Van	Economie	Werkgelegenheid	Lasten	Structureel vanaf	2018	-314.000

Van	Openbare ruimte en groen	Ontwikkelen van een aantrekkelijke groen	Lasten	Structureel vanaf	2018	-156.000
Van	Stedelijke ontwikkeling	Conversies en bestemmingswijzigingen	Lasten	Structureel vanaf	2018	-57.000
Van	Stedelijke ontwikkeling	Erfpachtbeheer	Lasten	Structureel vanaf	2018	-128.000
Van	Stedelijke ontwikkeling	Monumentale en cultuurhistorische waarde	Lasten	Structureel vanaf	2018	-709.000
Van	Stedelijke ontwikkeling	Ruimtelijke herontwikkelingsplannen	Lasten	Structureel vanaf	2018	-140.000
Van	Stedelijke ontwikkeling	Ruimtelijke ontwikkelingen	Lasten	Structureel vanaf	2018	-36.000
Van	Stedelijke ontwikkeling	Stedelijke kaders	Lasten	Structureel vanaf	2018	-80.000
Van	Stedelijke ontwikkeling	Wonen	Lasten	Structureel vanaf	2018	-398.000

Mutatie 4

In het verleden werd 2/3e deel van de meerwaardeafdracht bij erfpachtconversies afgestaan aan de woningbouwcorporaties. Hiervoor waren in de begroting zowel baten (ontvangen conversiebedragen) als lasten (afdracht aan corporaties) opgenomen. Deze afdracht vindt niet meer plaats (Besluit Meerjarenperspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO) 2017 d.d. 29 juni 2017, kenmerk 4446468). Er vindt nu een storting plaats in de reserve investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU). Omdat deze storting jaarlijks fluctueert nemen wij deze niet op in de begroting, maar verwerken wij deze via de bestedings- en dekkingsvoorstellen. Met deze mutatie corrigeren we de begroting voor de opgenomen afdracht.

Van	Stedelijke ontwikkeling	Conversies en bestemmingswijzigingen	Baten	Structureel vanaf	2018	-5.167.182
Van	Stedelijke ontwikkeling	Conversies en bestemmingswijzigingen	Lasten	Structureel vanaf	2018	-5.167.182

Mutatie 5

In verband met de actualisatie van de prognose voor de omgevingsvergunningen (WABO) worden de baten en lasten aangepast, zoals vastgesteld bij de Programmabegroting 2018 (paragraaf Lokale heffingen).

Naar	Stedelijke ontwikkeling	Toetsen en toezicht houden vergunningen	Baten	Structureel vanaf	2018	234.623
Naar	Stedelijke ontwikkeling	Toetsen en toezicht houden vergunningen	Lasten	Structureel vanaf	2018	234.623

Mutatie 6

Betreft een mutatie in de toerekening van algemene kosten Toezicht en Handhaving. Als gevolg van organisatieontwikkeling verschuiven personeelslasten naar het programma Openbare ruimte en groen.

Naar	Openbare ruimte en groen	Handhaven van de algemene regelgeving	Lasten	Structureel vanaf	2018	74.108
Naar	Veiligheid	Regie voeren op de integrale aanpak	Lasten	Structureel vanaf	2018	400

Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	Lasten	Structureel vanaf	2018	-24.100
Van	Overhead	Kosten Overhead Organisaties (BA's)	Lasten	Structureel vanaf	2018	-31.504
Van	Stedelijke ontwikkeling	Toetsen en toezicht houden vergunningen	Lasten	Structureel vanaf	2018	-3.500
Van	Stedelijke ontwikkeling	Toezicht op de naleving van milieuregels	Lasten	Structureel vanaf	2018	-5.750
Van	Veiligheid	Regisseren en (doen) uitvoeren van de in	Lasten	Structureel vanaf	2018	-2.600
Van	Veiligheid	Uitvoeren van activiteiten verstoring	Lasten	Structureel vanaf	2018	-2.600
Van	Veiligheid	Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen	Lasten	Structureel vanaf	2018	-2.600
Van	Veiligheid	Uitvoeren van de wijkveiligheidsprogramma	Lasten	Structureel vanaf	2018	-1.850

1.1.3 Duurzaamheid

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 3	-200				-200				-200				-200			
Mutatie 7	250	250														
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
	50	250	0	0	-200	0	0	0	-200	0	0	0	-200	0	0	0

Mutatie 3, zie programma Stedelijke ontwikkeling

Mutatie 7

Voor een aantal Europese projecten ontvangen we in 2018 een subsidiebijdrage voor specifieke kosten, die nog niet in de begroting is verwerkt (onder andere Iris en Naturevation).

Naar	Duurzaamheid	Uitvoeringsprogramma	Lasten	Incidenteel	2018	250.000
Naar	Duurzaamheid	Uitvoeringsprogramma	Baten	Incidenteel	2018	250.000

1.1.4 Bereikbaarheid

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 6	-24				-24				-24				-24			
Mutatie 8					-188	-375			-188	-375			-188	-375		
Mutatie 9	9				9				9				9			
Mutatie 10																
Mutatie 11	-349		85		-349		85		-349		85		-349		85	
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
	-364	0	85	0	-551	-375	85	0	-551	-375	85	0	-551	-375	85	0

Mutatie 6, zie programma Stedelijke ontwikkeling

Mutatie 8

Amendement A59 (investeer in looproutes, fietsparkeren en ondernemers) is incidenteel voor 2018 bestemd, maar is structureel verwerkt. Met deze mutatie corrigeren we de jaren 2019 en verder.

Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	Baten	Structureel vanaf	2019	-375.000
Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren	Lasten	Structureel vanaf	2019	-187.500
Van	Economie	Versterken economisch structuur	Lasten	Structureel vanaf	2019	-50.000
Naar	Openbare ruimte en groen	Het afval ophalen en de infrastructuur	Baten	Structureel vanaf	2019	19.000
Van	Openbare ruimte en groen	Ontwikkelen van een aantrekkelijke groen	Lasten	Structureel vanaf	2019	-118.500

Mutatie 9

Met deze mutatie verwerken we de toedeling van de prijscompensatie 2018 (tweede begrotingswijziging 2017) naar de producten van de Utrechtse Vastgoed Organisatie (UVO) in de programma's.

Naar	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	Lasten	Structureel vanaf	2018	8.682
Van	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Lasten	Structureel vanaf	2018	-154.995
Naar	Gemeentelijk Vastgoed	multifunctionele accommodaties	Lasten	Structureel vanaf	2018	2.086
Naar	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Lasten	Structureel vanaf	2018	111.833
Naar	Sport	Binnensportaccomodaties	Lasten	Structureel vanaf	2018	7.423
Naar	Sport	Buitenaccommodaties	Lasten	Structureel vanaf	2018	16.774
Naar	Sport	Zwembaden	Lasten	Structureel vanaf	2018	8.223
Van	Maatschappelijke Ondersteuning	Basisvoorzieningen	Lasten	Structureel vanaf	2018	-26

Mutatie 10

Met deze mutatie verwerken we de toedeling van te behalen baten 2018 en later ten behoeve van de loon- en prijscompensatie.

Naar	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren	Lasten	Structureel vanaf	2018	399
Naar	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Lasten	Structureel vanaf	2018	46.363
Naar	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Baten	Structureel vanaf	2018	8.665
Van	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Baten	Structureel vanaf	2018	-16.312
Van	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Lasten	Structureel vanaf	2018	-43.945
Van	Overhead	Kosten Overhead Organisaties (BA's)	Baten	Structureel vanaf	2018	-39
Van	Overhead	Kosten Overhead Organisaties (BA's)	Lasten	Structureel vanaf	2018	-5.222
Naar	Sport	Binnensportaccomodaties	Baten	Structureel vanaf	2018	905
Naar	Sport	Buitenaccommodaties	Baten	Structureel vanaf	2018	2.554
Naar	Sport	Zwembaden	Baten	Structureel vanaf	2018	1.747

Mutatie 11

Hiermee verfijnen we de verwerking van het besluit van de gemeenteraad van 29 juni 2017 Jaargang 2017 nummer 60 om de interne rekenrente te verlagen van 4% naar 2%. Bij de eerste technische wijziging is deze op hoofdlijnen in de administratie opgenomen.

Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	Lasten	Structureel vanaf	2018	-348.340
Van	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren	Lasten	Structureel vanaf	2018	-370
Naar	Bereikbaarheid	Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2018	85.183
Naar	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Lasten	Structureel vanaf	2018	2.105.345
Naar	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2018	500.556
Van	Maatschappelijke Ondersteuning	Basisvoorzieningen	Lasten	Structureel vanaf	2018	-3.212
Naar	Sport	Binnensportaccomodaties	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2018	45.745
Van	Sport	Binnensportaccomodaties	Lasten	Structureel vanaf	2018	-192.032
Naar	Sport	Buitenaccommodaties	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2018	156.875
Van	Sport	Buitenaccommodaties	Lasten	Structureel vanaf	2018	-495.822
Naar	Sport	Zwembaden	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2018	39.718
Van	Sport	Zwembaden	Lasten	Structureel vanaf	2018	-237.492

1.1.5 Openbare ruimte en groen

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 2	-16				-26				-26				-26			
Mutatie 3	-156				-156				-156				-156			
Mutatie 6	74				74				74				74			
Mutatie 8					-119	19			-119	19			-119	19		
Mutatie 12	-65				-65				-65				-65			

Mutatie 13	-960	-960			-960	-960			-960	-960			-960	-960		
Mutatie 14	590	590														
Mutatie 15	91	91			91	91			91	91			91	91		
Mutaties < 0,05 miljoen euro	10	10			10	10			10	10			10	10		
	-433	-270	0	0	-1.152	-841	0	0	-1.152	-841	0	0	-1.152	-841	0	0

Mutatie 2, zie programma Bewoners en bestuur

Mutatie 3, zie programma Stedelijke ontwikkeling

Mutatie 6, zie programma Stedelijke ontwikkeling

Mutatie 8, zie programma Bereikbaarheid

Mutatie 12

De werkplaats van de buitenaccommodaties is opgeheven en uitbesteed aan derden. Hierdoor vervalt er 2,7 fte bij de buitenaccommodaties van Sport.
Het huisvestingsbudget van de werkplaats JC Maylaan wordt overgeheveld van het programma Openbare ruimte en groen naar het programma Sport vanwege het afstoten van de locatie.

Naar	Sport	Buitenaccommodaties	Lasten	Structureel vanaf	2018	198.400
Van	Openbare ruimte en groen	Achterstallig onderhoud wegwerken	Lasten	Structureel vanaf	2018	-65.000
Van	Overhead	Kosten Overhead Organisaties (BA's)	Lasten	Structureel vanaf	2018	-133.400

Mutatie 13

Bij de besluitvorming over de Programmabegroting 2018 en Verordening op de heffing en invordering van rioolheffing 2018 gemeente Utrecht is besloten om de tarieven voor rioolheffing te verlagen. Met deze mutatie wordt de begroting aangepast voor deze tariefswijziging.

Van	Openbare ruimte en groen	Vervangen en re-linen van 5 km riolering	Baten	Structureel vanaf	2018	-960.232
Van	Openbare ruimte en groen	Vervangen en re-linen van 5 km riolering	Lasten	Structureel vanaf	2018	-960.232

Mutatie 14

Binnen het Groenstructuurplan 2018 worden kosten gedekt door provinciale subsidies voor de projecten Biltsche Faunapassage, Vergroenen Hogelanden en Amelisweerd/Erfgoedparels. Deze subsidies zijn nog niet verwerkt in de begroting; met deze mutatie doen we dat alsnog.

Naar	Openbare ruimte en groen	Ontwikkelen van een aantrekkelijke groen	Lasten	Incidenteel	2018	590.000
Naar	Openbare ruimte en groen	Ontwikkelen van een aantrekkelijke groen	Baten	Incidenteel	2018	590.000

Mutatie 15

Aanpassing van de baten en de lasten voor verkeersontheffingen en kabels & leidingen, zoals vastgesteld bij de Programmabegroting 2018 (paragraaf Lokale heffingen).

Naar	Openbare ruimte en groen	Handhaven van de algemene regelgeving	Baten	Structureel vanaf	2018	90.622
Naar	Openbare ruimte en groen	Handhaven van de algemene regelgeving	Lasten	Structureel vanaf	2018	90.622

1.1.6 Economie

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 3	-900				-900				-900				-900			
Mutatie 8					-50				-50				-50			
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
	-900	0	0	0	-950	0	0	0	-950	0	0	0	-950	0	0	0

Mutatie 3, zie programma Stedelijke ontwikkeling

Mutatie 8, zie programma Bereikbaarheid

1.1.7 Werk en inkomen

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting

Mutaties < 0,05 miljoen euro	-25				-24				-24				-24			
	-25	0	0	0	-24	0	0	0	-24	0	0	0	-24	0	0	0

1.1.8 Onderwijs

Bedragen * 1.000 EUR	**2018**				**2019**				**2020**				**2021**			
	lasten	**baten**	**onttrekk.**	**storting**	**lasten**	**baten**	**onttrekk.**	**storting**	**lasten**	**baten**	**onttrekk.**	**storting**	**lasten**	**baten**	**onttrekk.**	**storting**
Mutatie 9	112				112				112				112			
Mutatie 10	46	9			46	9			46	9			46	9		
Mutatie 16	-140				-140				-140				-140			
Mutatie 17	85	4	67		85	4	67		85	4	67		85	4	67	
Mutatie 18	-2.926		517		-2.457		517		-2.457		517		-2.457		517	
Mutatie 19	-118		-118		-118		-118		-118		-118		-118		-118	
Mutatie 20	183	442	5.220	5.373	-164	-58			-164	-58			-164	-58		
Mutatie 21	-300	-300														
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
	-3.057	154	5.686	5.373	-2.635	-46	466	0	-2.635	-46	466	0	-2.635	-46	466	0

Mutatie 9, zie programma Bereikbaarheid

Mutatie 10, zie programma Bereikbaarheid

Mutatie 16

Conform besluit bij de Voorjaarsnota 2017 worden hiermee de groeimiddelen voor programma Onderwijs verdeeld over de verschillende producten.

Naar	Onderwijs	Bibliotheek Utrecht	Lasten	Structureel vanaf	2018	100.000

Naar	Onderwijs	Leerlingenvervoer	Lasten	Structureel vanaf	2018	30.000
Naar	Onderwijs	Talentontwikkeling 12-23 jaar	Lasten	Structureel vanaf	2018	100.000
Naar	Onderwijs	Schoolloopbaan 12-23 jaar	Lasten	Structureel vanaf	2018	30.000
Naar	Overhead	Kosten Overhead Organisaties (BA's)	Lasten	Structureel vanaf	2018	140.000
Van	Onderwijs	Talentontwikkeling 0-12 jaar	Lasten	Structureel vanaf	2018	-461.000
Naar	Onderwijs	Zorg 0-12 jaar	Lasten	Structureel vanaf	2018	61.000

Mutatie 17

Als gevolg van de oplevering van investeringsprojecten in 2017 (zie jaarstukken 2017, onderdeel investeringen) wordt de begroting vanaf 2018 aangepast. De uitgaven voor kapitaallasten nemen na oplevering van de investeringsprojecten toe. Vanuit de begroting en vanuit de vaste activa reserves is budget beschikbaar voor deze investeringsprojecten.

Naar	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Lasten	Structureel vanaf	2018	85.030
Van	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Lasten	Structureel vanaf	2018	-14.659
Naar	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Baten	Structureel vanaf	2018	3.665
Naar	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2018	66.706

Mutatie 18

Hiermee verfijnen we de verwerking van het besluit van de gemeenteraad van 29 juni 2017 Jaargang 2017 nummer 60 om de interne rekenrente te verlagen van 4% naar 2%. Bij de eerste technische wijziging is deze op hoofdlijnen in de administratie opgenomen.

Naar	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Lasten	Incidenteel	2018	468.526
Naar	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Lasten	Structureel vanaf	2018	2.974.513
Naar	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2018	517.108
Van	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Lasten	Incidenteel	2018	-468.526
Van	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Lasten	Structureel vanaf	2018	-2.457.405

Mutatie 19

De mutatie brengt per saldo de begroting op orde voor de dekking van de afschrijvingslasten voor onderwijshuisvesting ten laste van de reserve vaste activa. Ten eerste als gevolg van de jaarlijkse verschuiving binnen de annuïteit van het rentedeel naar het afschrijvingsdeel. Het totaal van de begrote kapitaallasten blijft daarmee onveranderd. En ten tweede als gevolg van de afboeking van de balanswaarde van het Gerrit Rietveld College voor een bedrag van 13,656 miljoen

euro. In december 2017 is de notitie Materiële Vaste Activa uitgegeven door de Commissie BBV. Hieruit blijkt een aanscherping op het gebied van panden die eeuwigdurend in erfpacht zijn uitgegeven en waarvan de canon is afgekocht. Deze panden mogen slechts tegen registratiewaarde op de balans staan. Bij de jaarrekening 2017 heeft de technische correctie op de balanswaarden van activa en reserve plaatsgevonden.

Van	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2018	-117.634
Van	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Lasten	Structureel vanaf	2018	-117.634

Mutatie 20

Met deze mutaties brengen we de begroting in overeenstemming met het vastgestelde Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting (MPOHV) verwerkt in de Programmabegroting 2018, het Huisvestingsprogramma 2018, de Voorjaarsnota 2018 en de Eerste Bestuursrapportage 2018.

Incidenteel verhogen we de baten in 2018 met 0,500 miljoen euro als gevolg van de ontvangst van schoolbesturen voor onderhoud dat wij uitvoeren aan schoolgebouwen. De lasten verhogen we incidenteel met 0,346 miljoen euro, in lijn met de voornemens uit de cyclusdocumenten.

Structureel verlagen we de baten met 0,058 miljoen euro structureel vanwege minder huuropbrengst als gevolg van beëindiging van een huurcontract voor buitenschoolse opvang. De lasten verlagen we met ditzelfde bedrag en aanvullend met een bedrag van 0,105 miljoen euro dat we via het programma Overhead inzetten voor projectleiders voor de realisatie van onderwijsgebouwen.

We muteren op de programmareserves onderwijs de bijdragen aan de eerste inrichting en onderwijsleerpakketten (olp) van de Piekopvang Leidsche Rijn, VO en PO scholen. Voor de juiste inzet van het budget voor het MPOHV en het huisvestingsprogramma over de jaren, verrekenen we de benodigde bedragen voor het MPOHV met de programmareserve onderwijs. Voor de afgeronde investeringen (OPDC (Utrechtse School), Nolenslaan 33A, renovatie de Fakkel, Loevenhout en Lawick van Pabstlaan 1, de vervangende nieuwbouw Pantarijn en Shri Krishna op het terrein van het TRIO gebouw) storten we de bedragen in de vaste activa reserve.

Naar	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Baten	Incidenteel	2018	500.000
Naar	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Lasten	Incidenteel	2018	346.623
Van	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Baten	Structureel vanaf	2018	-58.168
Van	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Lasten	Structureel vanaf	2018	-163.663
Van	Overhead	Kosten Overhead Organisaties (BA's)	Baten	Structureel vanaf	2018	-5.495
Naar	Overhead	Kosten Overhead Organisaties (BA's)	Lasten	Structureel vanaf	2018	100.000
Naar	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Onttrekking reserve	Incidenteel	2018	5.219.598
Naar	Onderwijs	Educatieve infrastructuur	Storting reserve	Incidenteel	2018	5.372.975

Mutatie 21

Deze mutatie is een aanvulling op de bijstelling van de Rijksmiddelen op het Onderwijs Achterstandenbeleid in de Eerste Bestuursrapportage. Met deze aanvulling brengen we de begroting in overeenstemming met de beschikking van het rijk.

Van	Onderwijs	Talentontwikkeling 0-12 jaar	Baten	Incidenteel	2018	-300.000
Van	Onderwijs	Talentontwikkeling 0-12 jaar	Lasten	Incidenteel	2018	-300.000

1.1.9 Maatschappelijke ondersteuning

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 9	0				0				0				0			
Mutatie 11	-3				-3				-3				-3			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	3				3				3				3			
	-1	0	0	0	-1	0	0	0	-1	0	0	0	-1	0	0	0

Mutatie 9, zie programma Bereikbaarheid

Mutatie 11, zie programma Bereikbaarheid

1.1.10 Jeugd

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutaties < 0,05 miljoen euro	3				3				3				3			

	3	0	0	0	3	0	0	0	3	0	0	0	3	0	0	0

1.1.11 Volksgezondheid

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 22					-283		-283		-285		-285		-285		-285	
Mutaties < 0,05 miljoen euro	2				2				2				2			
	2	0	0	0	-281	0	-283	0	-283	0	-285	0	-283	0	-285	0

Mutatie 22
In 2012 is de reserve Gezondheid ruimtelijke ontwikkeling gevormd ten laste van het programma Stedelijke ontwikkeling. Jaarlijks is op begrotingsbasis 0,285 miljoen euro ingezet voor de toetsing van ruimtelijke ontwikkelingsprojecten. 2018 is het laatste jaar dat toetsingskosten ten laste van deze reserve worden gebracht. Met deze begrotingswijziging corrigeren wij de onttrekkingen die nog na 2018 begroot waren. Hierna kan de reserve Gezondheid ruimtelijke ontwikkeling administratief worden opgeheven.

Van	Volksgezondheid	Inzet Volksgezondheid	Onttrekking reserve	Incidenteel	2019	-283.018
Van	Volksgezondheid	Inzet Volksgezondheid	Lasten	Incidenteel	2019	-283.018
Van	Volksgezondheid	Inzet Volksgezondheid	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2020	-284.500
Van	Volksgezondheid	Inzet Volksgezondheid	Lasten	Structureel vanaf	2020	-284.500

1.1.12 Veiligheid

Bedragen * 1.000 EUR	2018	2019	2020	2021

	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 6	-9				-9				-9				-9			
Mutatie 23	127	127			127	127			127	127			127	127		
Mutaties < 0,05 miljoen euro	2				2				2				2			
	120	127	0	0	120	127	0	0	120	127	0	0	120	127	0	0

Mutatie 6, zie programma Stedelijke ontwikkeling

Mutatie 23

Door toename van de aanvragen van horecavergunningen (onder andere Leidsche Rijn) en verhoging van de tarieven richting meer kostendekkendheid, stijgen de baten en lasten met 0,127 miljoen euro, zoals vastgesteld bij de Programmabegroting 2018 (paragraaf Lokale heffingen).

Naar	Veiligheid	Regie voeren op de integrale aanpak	Baten	Structureel vanaf	2018	127.178
Naar	Veiligheid	Regie voeren op de integrale aanpak	Lasten	Structureel vanaf	2018	127.178

1.1.13 Cultuur

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutaties < 0,05 miljoen euro																

1.1.14 Sport

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 9	32				32				32				32			
Mutatie 10		5				5				5				5		
Mutatie 11	-925		242		-925		242		-925		242		-925		242	
Mutatie 12	198				198				198				198			
Mutatie 24	127				127				127				127			
Mutatie 25	150	150			150	150			150	150			150	150		
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
	-418	155	242	0	-418	155	242	0	-418	155	242	0	-418	155	242	0

Mutatie 9, zie programma Bereikbaarheid

Mutatie 10, zie programma Bereikbaarheid

Mutatie 11, zie programma Bereikbaarheid

Mutatie 12, zie programma Openbare ruimte en groen

Mutatie 24

Sportpark Fletiomare Oost wordt in drie fases gerealiseerd. De financiële dekking is conform het voorzieningenkader Leidsche Rijn.
Fase 2: het paviljoen is per 1-8-2017 gereed gekomen. Met deze begrotingswijziging worden de budgetten voor kapitaallasten en kosten eigenaarsexploitatie van fase 2 overgeheveld van de stelpost Referentiekader Leidsche Rijn naar het programma Sport.

Naar	Sport	Buitenaccommodaties	Lasten	Structureel vanaf	2018	127.000
Van	Algemene middelen	Budgetstructuur Leidsche Rijn	Lasten	Structureel vanaf	2018	-127.000

Mutatie 25

De baten en lasten stijgen in het programma Sport, onderdeel Buitenaccommodaties met 0,15 miljoen euro vanwege uitbreiding met 3 hockeyvelden op het sportpark Rijnvliet (Programmabegroting 2015), overname van 3 geprivatiseerde kunstgrasvelden voetbal (Voorjaarsnota 2014) en omzetting van 3 grasvelden naar kunstgras (amendement 2015/69).

Naar	Sport	Buitenaccommodaties	Lasten	Structureel vanaf	2018	150.000
Naar	Sport	Buitenaccommodaties	Baten	Structureel vanaf	2018	150.000

1.1.15 Gemeentelijk vastgoed

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 9	-153				-153				-153				-153			
Mutatie 10	-44	-16			-44	-16			-44	-16			-44	-16		
Mutatie 11	2.105		501		2.105		501		2.105		501		2.105		501	
Mutatie 17	-15				-15				-15				-15			
Mutatie 18	3.443				2.975				2.975				2.975			
Mutatie 26	-191	-191			-191	-191			-191	-191			-191	-191		
Mutatie 27	2.231	-1.313	3.544		2.231	-1.313	3.544		2.231	-1.313	3.544		2.231	-1.313	3.544	
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
	7.377	-1.520	4.045	0	6.908	-1.520	4.045	0	6.908	-1.520	4.045	0	6.908	-1.520	4.045	0

Mutatie 9, zie programma Bereikbaarheid

Mutatie 10, zie programma Bereikbaarheid

Mutatie 11, zie programma Bereikbaarheid

Mutatie 17, zie programma Onderwijs

Mutatie 18, zie programma Onderwijs

Mutatie 26

De wijziging betreft een correctie van de boeking van de loon- en prijscompensatie 2018 (bij de tweede begrotingswijziging 2017) omdat deze ten onrechte tweemaal geboekt is.

Van	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Baten	Structureel vanaf	2018	-191.000
Van	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Lasten	Structureel vanaf	2018	-191.000

Mutatie 27

Bij de Voorjaarsnota 2017 is een structureel tekort gemeld op het programma Vastgoed. Hier lag een onderzoek aan ten grondslag waarbij de vastgoedbegroting volledig opnieuw is opgebouwd. Bij de Programmabegroting 2018 is naar aanleiding van het onderzoek het positief saldo voor het programma Vastgoed structureel naar beneden bijgesteld. Met deze begrotingswijziging worden de baten en lasten en de onttrekking aan de Vaste Activa reserve juist verdeeld over de kostensoorten, zoals beoogd in de pandenbegroting die ten grondslag ligt aan het onderzoek.

Van	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Baten	Structureel vanaf	2018	-1.313.020
Naar	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Lasten	Structureel vanaf	2018	2.231.100
Naar	Gemeentelijk Vastgoed	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2018	3.544.120

1.1.16 Algemene middelen

Bedragen * 1.000 EUR	2018				2019				2020				2021			
	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting	lasten	baten	onttrekk.	storting
Mutatie 2	-58				-97				-97				-97			
Mutatie 24	-127				-127				-127				-127			
Mutaties < 0,05 miljoen euro					38	57			38	57			38	57		

	-185	0	0	0	-186	57	0	0	-186	57	0	0	-186	57	0	0

Mutatie 2, zie programma Bewoners en bestuur

Mutatie 24, zie programma Sport

1.1.17 Overhead

Bedragen * 1.000 EUR	**2018**				**2019**				**2020**				**2021**			
	lasten	**baten**	**onttrekk.**	**storting**	**lasten**	**baten**	**onttrekk.**	**storting**	**lasten**	**baten**	**onttrekk.**	**storting**	**lasten**	**baten**	**onttrekk.**	**storting**
Mutatie 6	-32				-32				-32				-32			
Mutatie 10	-5				-5				-5				-5			
Mutatie 12	-133				-133				-133				-133			
Mutatie 16	140				140				140				140			
Mutatie 20	100	-5			100	-5			100	-5			100	-5		
Mutatie 28	-683			683												
Mutatie 29	74	74														
Mutaties < 0,05 miljoen euro	26				25				25				25			
	-513	69	0	683	95	-5	0	0	95	-5	0	0	95	-5	0	0

Mutatie 6, zie programma Stedelijke ontwikkeling

Mutatie 10, zie programma Bereikbaarheid

Mutatie 12, zie programma Openbare ruimte en groen

Mutatie 16, zie programma Onderwijs

Mutatie 20, zie programma Onderwijs

Mutatie 28

Conform besluitvorming 2015 nummer 80 bij de Voorjaarsnota wordt de dekking 2018 van de kosten van het Innovatieprogramma Professional Portal voor 0,683 miljoen euro gestort in de vaste activa reserve Professional Portal.

Naar	Overhead	Kosten Overhead Organisaties (BA's)	Storting reserve	Incidenteel	2018	683.000
Van	Overhead	Kosten Overhead Organisaties (BA's)	Lasten	Incidenteel	2018	-683.000

Mutatie 29

In verband met detachering van een medewerker bij een externe partner verhogen wij incidenteel de baten en de lasten op het programma Overhead.

Naar	Overhead	Kosten Overhead Organisaties (BA's)	Lasten	Incidenteel	2018	74.096
Naar	Overhead	Kosten Overhead Organisaties (BA's)	Baten	Incidenteel	2018	74.096

1.2 Techniek algemeen en verplicht

In paragraaf 1.5 tabel 1 staan de mutaties van deze tweede technische wijziging. In de kolom Algemeen is het totaal opgenomen van de wijzigingen die we in de voorgaande paragraaf hebben toegelicht. In de kolom Verplichte posten staat de verdeling over de programma’s van de bedragen behorend bij de groei en krimp van de organisatie.

1.3 Administratieve verwerking besluitvorming cyclusdocumenten

Bij de besluitvorming over de bestedings- en dekkingsvoorstellen 2017 en de voorjaarsnota 2018 (inclusief verwerking coalitieakkoord) wordt de begroting gemuteerd. Deze mutaties staan in de betreffende documenten toegelicht. We verwerken deze mutaties door de bedragen te vertalen naar programma's en deze

daarbinnen weer verder te verfijnen. In paragraaf 1.5, tabel 1, kolom Besluitvorming vindt u het resultaat van deze verwerking. Hierin zijn ook de amendementen A27 en A30 verwerkt die bij de besluitvorming op 5 juli 2018 zijn aangenomen.

1.4 Kostentoerekening en totaaloverzicht

Voor begrotingsjaar 2018 is de kostentoerekening tussen de onderdelen verwerkt. Ook worden kosten van algemene ondersteuning via verdeelsleutels weer verdeeld naar de programma's. Het resultaat hiervan staat in paragraaf 1.5, tabel 1 in de kolom Kostentoerekening.

In paragraaf 1.5, tabel 1 vindt u de mutaties 2e technische wijziging huidig jaar.
In paragraaf 1.5, tabel 2 vindt u de mutaties meerjarenraming 2019 - 2021.
In paragraaf 1.5, tabel 3 vindt u de nominale en actuele begroting 2018 met de wijzigingen per wijzigingsronde.
In paragraaf 1.5, tabel 4 vindt u de actuele programmaraming 2018.
In paragraaf 1.5, tabel 5 vindt u de actuele productenraming 2018.

1.5 Tabellen

Tabel 1. Mutaties 2e technische wijziging huidig jaar

Tabel 1	Algemeen	Verplichte posten	Besluitvorming voorjaarsnota en bestedings- en dekkingsvoorstellen	Kostentoerekening	Totaalresultaat
	*** 1.000 EUR**	*** 1.000 EUR**	*** 1.000 EUR**	*** 1.000 EUR**	*** 1.000 EUR**
Bewoners en Bestuur	-32		-309		-341
Stedelijke ontwikkeling	-4.903		-3.613		-8.516
Duurzaamheid	250				250
Bereikbaarheid			16.084		16.084
Openbare ruimte en groen	-270		-155	850	425
Onderwijs	154		4.638		4.792
Maatschappelijke Ondersteuning			1.400		1.400
Veiligheid	127				127
Sport	155				155
Gemeentelijk Vastgoed	-1.520		1.600		80
Algemene middelen			21.710		21.710
Overhead	69		1.100	-100	1.069
Totaal Baten	**-5.970**	**0**	**42.455**	**750**	**37.235**
Bewoners en Bestuur	20	-62	331	1.064	1.353
Stedelijke ontwikkeling	-3.644	-488	-631	-2.180	-6.944
Duurzaamheid	50		3.802		3.852
Bereikbaarheid	-364	-20	16.948	1.551	18.115
Openbare ruimte en groen	-433	-17	1.978	570	2.098
Economie	-900		106		-794
Werk en Inkomen	-25		2.328	584	2.887
Onderwijs	-3.057		2.349	674	-35
Maatschappelijke Ondersteuning	-1	-13	5.875	326	6.187
Jeugd	3		1.585	55	1.642

Volksgezondheid	2	-270	311	514	557
Veiligheid	120	-27	882	-190	785
Cultuur		-42	149	277	384
Sport	-418		40	270	-108
Gemeentelijk Vastgoed	7.377		459	451	8.287
Algemene middelen	-185		4.336		4.151
Overhead	-513	940	9.754	-3.215	6.966
Totaal Lasten	**-1.968**	**0**	**50.602**	**750**	**49.384**
Saldo van baten en lasten	**-4.002**	**0**	**-8.147**	**0**	**-12.149**
Bewoners en Bestuur			238		238
Stedelijke ontwikkeling			5.360		5.360
Duurzaamheid			2.187		2.187
Bereikbaarheid	85		-2.320		-2.235
Openbare ruimte en groen			1.353		1.353
Economie			818		818
Werk en Inkomen			3.281		3.281
Onderwijs	5.686				5.686
Maatschappelijke Ondersteuning			3.269		3.269
Veiligheid			377		377
Sport	242		40		282
Gemeentelijk Vastgoed	4.045		210		4.255
Algemene middelen			17.146		17.146
Overhead			1.230		1.230
Totaal Onttrekking reserves	**10.058**	**0**	**33.189**	**0**	**43.247**
Stedelijke ontwikkeling			5.297		5.297
Bereikbaarheid			-6.178		-6.178
Openbare ruimte en groen			300		300
Onderwijs	5.373				5.373
Cultuur			233		233
Algemene middelen			25.090		25.090
Overhead	683		300		983
Totaal Storting reserves	**6.056**	**0**	**25.042**	**0**	**31.098**
Saldo na mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel 2. Mutaties meerjarenraming 2019 – 2021

Tabel 2	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
	*** 1.000 EUR**	*** 1.000 EUR**	*** 1.000 EUR**
Bewoners en Bestuur	-882	-1.304	-1.182
Stedelijke ontwikkeling	32.785	15.073	-636
Bereikbaarheid	-11.319	-10.676	-9.801
Openbare ruimte en groen	-764	-729	-679
Onderwijs	539	539	539
Maatschappelijke Ondersteuning	2.860	860	860
Volksgezondheid	132	132	132
Veiligheid	142	142	142
Sport	166	166	166
Gemeentelijk Vastgoed	-1.186	-1.186	-1.186
Algemene middelen	46.290	46.648	47.531
Overhead	1.493	1.493	1.493
Totaal Baten	**70.256**	**51.158**	**37.380**
Bewoners en Bestuur	1.954	868	966
Stedelijke ontwikkeling	36.962	23.373	2.106
Duurzaamheid	3.764	2.264	2.114
Bereikbaarheid	16.353	3.225	-5.415
Openbare ruimte en groen	3.285	2.507	2.272
Economie	1.616	3.906	776
Werk en Inkomen	7.457	6.871	5.065
Onderwijs	3.033	2.234	2.255
Maatschappelijke Ondersteuning	6.783	7.308	7.181
Jeugd	4.456	4.688	4.571
Volksgezondheid	1.468	1.487	1.424
Veiligheid	3.418	3.568	3.614
Cultuur	1.658	1.798	1.776
Sport	654	359	319
Gemeentelijk Vastgoed	8.112	8.538	8.651
Algemene middelen	2.022	331	-1.184
Overhead	11.602	10.516	10.358

Totaal Lasten	**114.596**	**83.841**	**46.849**
Saldo van baten en lasten	**-44.340**	**-32.683**	**-9.469**
Stedelijke ontwikkeling	6.360	4.731	75
Bereikbaarheid	22.381	-934	7.726
Onderwijs	466	466	466
Volksgezondheid	-283	-285	-285
Sport	242	242	242
Gemeentelijk Vastgoed	4.045	4.045	4.045
Algemene middelen	26.255	27.401	4.426
Onttrekking reserves	**59.466**	**35.667**	**16.697**
Stedelijke ontwikkeling	200		
Bereikbaarheid	3.430	1.959	-1.248
Algemene middelen	11.496	1.025	8.476
Storting reserves	**15.126**	**2.984**	**7.228**
Saldo na mutaties reserves	**0**	**0**	**0**

Tabel 3. Actuele begroting 2018

Tabel 3	Nominale begroting 2018	3e Begr.wijz. 2017	1e TW 2018	2e TW 2018	3e TW 2018	Actuele begroting 2018
	*** 1.000 EUR**	*** 1.000 EUR**	*** 1.000 EUR**	*** 1.000 EUR**	*** 1.000 EUR**	*** 1.000 EUR**
Bewoners en Bestuur	36.413	307	5	1.353		38.078
Stedelijke ontwikkeling	181.937	-964	-5.452	-6.944		168.577
Duurzaamheid	10.835	119		3.852		14.806
Bereikbaarheid	79.974	-29	448	18.035		98.428
Openbare ruimte en groen	147.067	37	279	2.098		149.481
Economie	15.382	807	50	-794		15.445
Werk en Inkomen	235.240	3.350	-13.559	2.887		227.917
Onderwijs	101.190	554		-35		101.710
Maatschappelijke Ondersteuning	204.920	3.359	-67	6.187		214.400
Jeugd	69.675	8.590		1.642		79.908
Volksgezondheid	23.546	339	-118	557		24.323
Veiligheid	45.780	-23	630	785		47.172
Cultuur	48.636	100	-70	384		49.050
Sport	35.011	-213	-9	-108		34.681
Gemeentelijk Vastgoed	26.632	-315	-13.660	8.287		20.945
Algemene middelen	39.165	-58.170	19.513	4.151		4.659
Overhead	146.720	-313	-1.544	6.966		151.830
Totaal Lasten	**1.448.124**	**-42.464**	**-13.554**	**49.304**		**1.441.409**
Bewoners en Bestuur	8.970			-341		8.629
Stedelijke ontwikkeling	179.577	-607	-431	-8.516		170.023
Duurzaamheid	64			250		314
Bereikbaarheid	69.613	-182	373	16.084		85.888
Openbare ruimte en groen	91.964		-19	425		92.370
Werk en Inkomen	154.933	267	-13.562			141.637
Onderwijs	21.958			4.792		26.750
Maatschappelijke Ondersteuning	10.620	-450		1.400		11.570
Volksgezondheid	2.361	-103	108			2.365
Veiligheid	349			127		476

Cultuur	2					2
Sport	8.444			155		8.599
Gemeentelijk Vastgoed	34.094	-1.058		-1.520		31.516
Algemene middelen	806.624	-40.088		21.710		788.246
Overhead	4.592	-369	-34	1.069		5.258
Totaal Baten	**1.394.164**	**-42.590**	**-13.565**	**35.635**		**1.373.644**
Saldo van lasten en baten	**53.960**	**125**	**11**	**13.669**		**67.765**
Stedelijke ontwikkeling	5.225			5.297		10.522
Duurzaamheid	41					41
Bereikbaarheid	17.876			-6.178		11.698
Openbare ruimte en groen				300		300
Onderwijs	-1.000			5.373		4.373
Cultuur	2			233		235
Sport	48					48
Gemeentelijk Vastgoed						
Algemene middelen	3.184			23.570		26.754
Overhead				983		983
Toevoeging reserves	**25.376**	**0**	**0**	**29.578**		**54.954**
Bewoners en Bestuur				238		238
Stedelijke ontwikkeling	16.542			5.360		21.902
Duurzaamheid		100		2.187		2.287
Bereikbaarheid	24.828			-2.235		22.594
Openbare ruimte en groen	1.101			1.353		2.454
Economie				818		818
Werk en Inkomen	331			3.281		3.612
Onderwijs	2.350			5.686		8.036
Maatschappelijke Ondersteuning	1.416			3.269		4.685
Volksgezondheid	390		11			401
Veiligheid				377		377
Cultuur	132					132
Sport	1.646			282		1.928
Gemeentelijk Vastgoed	2.025			4.255		6.280
Algemene middelen	28.575			17.146		45.721
Overhead		25		1.230		1.255
Onttrekking reserves	**-79.336**	**-125**	**-11**	**-43.247**		**-122.720**

Saldo na mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**		**0**

Tabel 4. Actuele programmaraming 2018

Tabel 4	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	8.629	38.078	-29.449	29.211	-238	0	238	0
Stedelijke ontwikkeling	170.023	168.577	1.446	-12.826	-11.380	10.522	21.902	0
Duurzaamheid	314	14.806	-14.491	12.246	-2.246	41	2.287	0
Bereikbaarheid	85.888	98.428	-12.540	1.644	-10.896	11.698	22.594	0
Openbare ruimte en groen	92.370	149.481	-57.110	54.956	-2.154	300	2.454	0
Economie	0	15.445	-15.445	14.627	-818	0	818	0
Werk en Inkomen	141.637	227.917	-86.280	82.668	-3.612	0	3.612	0
Onderwijs	26.750	101.710	-74.960	71.296	-3.663	4.373	8.036	0
Maatschappelijke Ondersteuning	11.570	214.400	-202.829	198.145	-4.685	0	4.685	0
Jeugd	0	79.908	-79.908	79.908	0	0	0	0
Volksgezondheid	2.365	24.323	-21.958	21.557	-401	0	401	0
Veiligheid	476	47.172	-46.696	46.319	-377	0	377	0
Cultuur	2	49.050	-49.048	49.151	103	235	132	0
Sport	8.599	34.681	-26.082	24.202	-1.880	48	1.928	0
Gemeentelijk Vastgoed	31.516	20.945	10.571	-16.851	-6.280	0	6.280	0
Algemene middelen	788.246	4.659	783.587	-802.554	-18.967	26.754	45.721	0
Overhead	5.258	151.830	-146.572	146.300	-272	983	1.255	0
Totaal	1.373.644	1.441.409	-67.765	0	-67.765	54.954	122.720	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.
In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Tabel 5. Actuele productenraming 2018

Tabel 5 Bedragen * 1.000 EUR	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bestuursorganen	0	1.888	-1.888	1.888	0	0	0	0
Bovengemeentelijke samenwerking	924	3.153	-2.229	2.229	0	0	0	0
Internationale samenwerking	0	528	-528	528	0	0	0	0
Burgerzaken	7.058	8.622	-1.564	1.532	-32	0	32	0
Het Utrechts Archief	66	2.882	-2.816	2.816	0	0	0	0
Volksfeesten	0	218	-218	218	0	0	0	0
Raadsorganen	425	5.263	-4.838	4.838	0	0	0	0
Ombudszaken	0	52	-52	52	0	0	0	0
Burgerjaarverslag	0	5	-5	5	0	0	0	0
DBG-KlantContactCentrum	0	3.635	-3.635	3.635	0	0	0	0
Publieksdienstverlening	0	1.788	-1.788	1.582	-206	0	206	0
Experiment Bedrijven Investeringszones	156	150	6	-6	0	0	0	0
Profilering Utrecht	0	45	-45	45	0	0	0	0
initiatievenfonds	0	4.546	-4.546	4.546	0	0	0	0
Wijkbureau's	0	5.303	-5.303	5.303	0	0	0	0
Leefbaarheidsbudget	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Bewoners en Bestuur	**8.629**	**38.078**	**-29.449**	**29.211**	**-238**	**0**	**238**	**0**
Beh. en gebr. Mon. en Cultuurhist. waard	311	2.326	-2.015	1.980	-35	0	35	0
Wonen	-323	2.569	-2.892	1.930	-962	0	962	0
Vergunningen	13.792	8.169	5.623	-5.623	0	0	0	0
Bouw- en woningtoezicht	660	5.574	-4.914	4.212	-702	0	702	0
Ruimtelijke ordening alg REO	0	72	-72	72	0	0	0	0
Resultaat strategische verwervingen	0	0	0	0	0	0	0	0
Krachtwijken	0	0	0	0	0	0	0	0
Gebiedsontwikkeling JZ	506	2.037	-1.532	1.532	0	0	0	0
Bedrijfsmiddelen REO	0	-7.909	7.909	-7.909	0	0	0	0
Grondexploitaties	18.313	18.205	108	-213	-105	2.100	2.205	0
Beleidsontwikkeling Grondzaken	0	168	-168	168	0	0	0	0
Erfpachtbeheer	13.604	4.192	9.412	-9.412	0	0	0	0

Conversies en bestemmingswijzigingen	3.320	699	2.621	-2.621	0	0	0	0
Uitgiftes	620	620	0	0	0	0	0	0
Gebiedsmanagement	762	4.376	-3.614	2.862	-752	0	752	0
ISV en DSM	0	14.684	-14.684	3.348	-11.336	3.325	14.661	0
Stedenbouw en planologie	0	332	-332	332	0	0	0	0
Stedenbouw	0	1.875	-1.875	1.449	-426	0	426	0
Strategie	0	668	-668	668	0	0	0	0
POS onderhanden werk	0	-27.112	27.112	-27.112	0	0	0	0
Woningbouwprojecten	50.057	12.200	37.857	-37.857	0	0	0	0
Commercieel Vastgoed	7.003	-3.038	10.041	-10.041	0	0	0	0
Infrastructuur	0	0	0	0	0	0	0	0
Parken en Plas	4.857	7.359	-2.502	2.502	0	0	0	0
Leidsche Rijn Centrum	12.399	15.214	-2.815	7.912	5.097	5.097	0	0
Overige projecten	6.294	34.731	-28.436	26.277	-2.159	0	2.159	0
Onderhanden werk	0	3.820	-3.820	3.820	0	0	0	0
Uitvoeren Masterplan	37.848	66.746	-28.898	28.898	0	0	0	0
Leefbaarheid en veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0
Bereikbaarheid	0	0	0	0	0	0	0	0
Stadskantoor incidenteel	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Stedelijke ontwikkeling	**170.023**	**168.577**	**1.446**	**-12.826**	**-11.380**	**10.522**	**21.902**	**0**
Lucht, geluid en externe veiligheid	61	1.391	-1.330	1.330	0	0	0	0
Bodemverontreiniging	3	5.202	-5.199	3.012	-2.187	0	2.187	0
Klimaat en energie	250	510	-260	260	0	0	0	0
Groen en Duurzaam	0	3.837	-3.837	3.878	41	41	0	0
Utrechtse Energie	0	3.866	-3.866	3.766	-100	0	100	0
Totaal Duurzaamheid	**314**	**14.806**	**-14.491**	**12.246**	**-2.246**	**41**	**2.287**	**0**
Parkeren Offstreet Expl. SB	6.066	2.398	3.669	-3.669	0	0	0	0
Fietsparkeren Expl. SB	331	2.381	-2.050	2.050	0	0	0	0
Parkeren Offstreet B&O SB	0	811	-811	430	-381	0	381	0
Fietsparkeren B&O SB	0	40	-40	40	0	0	0	0
Parkeren Straat VTH	31.910	7.717	24.193	-24.246	-53	0	53	0
Fietsparkeren VTH	280	1.923	-1.642	1.642	0	0	0	0
Parkeren Offstreet UVO	0	3.372	-3.372	2.423	-949	0	949	0
Fietsparkeren UVO	0	1.004	-1.004	509	-495	0	495	0

Overige kosten bereikbaarheid	0	-2.420	2.420	-2.420	0	0	0	0
Verkeers-, vervoer- en parkeerbeleid	0	562	-562	562	0	0	0	0
Progr.man. bereikbaarheid & luchtkwalit.	0	3.128	-3.128	3.128	0	0	0	0
Stimuleren gebruik OV	44.240	47.031	-2.791	0	-2.791	0	2.791	0
Aanpak knelpunten autoverkeer op hfdweg.	0	4.521	-4.521	12.872	8.351	9.251	900	0
Exploitatie Parkeervoorzieningen	0	1.412	-1.412	1.126	-286	0	286	0
Stallingsvoorzieningen	0	2.241	-2.241	1.741	-500	0	500	0
Stimuleren gebruik fiets	2.812	9.565	-6.753	1.612	-5.141	994	6.135	0
Wijkverkeersplannen	0	7.080	-7.080	1.192	-5.888	0	5.888	0
Realiseren P+R-Voorzieningen	0	236	-236	1.453	1.217	1.453	236	0
Ov. Maatregelen Luchtkwal./goederenverv.	248	5.427	-5.179	1.200	-3.979	0	3.979	0
Totaal Bereikbaarheid	**85.888**	**98.428**	**-12.540**	**1.644**	**-10.896**	**11.698**	**22.594**	**0**
Rioolrechten	37.799	846	36.952	-36.952	0	0	0	0
Behandeling Vergunn. aavr. Openb Ruimte	1.433	1.111	322	-322	0	0	0	0
Expl. Verhuur Openb. Grond en Reclamevz	3.127	215	2.912	-2.912	0	0	0	0
Toezicht en Handhaving	42	1.880	-1.838	1.838	0	0	0	0
Dierenwelzijn	0	498	-498	498	0	0	0	0
Groenstructuurplan	615	3.297	-2.682	2.329	-353	0	353	0
Groen en recreatie om de stad	0	1.064	-1.064	1.064	0	0	0	0
Inzamelen en afvoeren van afval	34.960	3.675	31.285	-31.285	0	0	0	0
Stedelijk Beheer Riolen & rioolgemalen	0	28.143	-28.143	27.143	-1.000	0	1.000	0
Dienstverlening Heel en Veilig	1.282	4.352	-3.069	2.369	-700	300	1.000	0
Stedelijk beheer openbare ruimte	2.320	34.056	-31.736	31.736	0	0	0	0
Stedelijk beheer ruimtelijke voorz.en	872	1.635	-763	763	0	0	0	0
Dag. Onderh. Openb. Ruimte(excl straatr)	0	2.978	-2.978	2.978	0	0	0	0
Dagelijks Onderhoud Straatreiniging	939	15.082	-14.143	14.143	0	0	0	0
Huishoudelijke afvalinzameling	3.000	22.298	-19.298	19.200	-98	0	98	0
Overh.taken(excl HHafv)+facil inzameling	126	197	-71	71	0	0	0	0
Bedrijfsafval inzameling	4.320	3.259	1.061	-1.061	0	0	0	0
Marktdienst	651	518	133	-133	0	0	0	0
Havendienst	255	1.179	-924	924	0	0	0	0
Stedelijk beheer Wal- en kluismuren	0	6.000	-6.000	6.000	0	0	0	0
Stedelijk beheer OR groen & recreatie	0	6.229	-6.229	6.229	0	0	0	0
Dag. Onderh. OR groen & recreatie	2	10.890	-10.889	10.889	0	0	0	0

Havens overige activiteiten	626	76	550	-553	-3	0	3	0
Totaal Openbare ruimte en groen	**92.370**	**149.481**	**-57.110**	**54.956**	**-2.154**	**300**	**2.454**	**0**
Economisch vestigingsklimaat	0	4.080	-4.080	3.608	-472	0	472	0
Versterken economische structuur	0	8.848	-8.848	8.642	-206	0	206	0
Stadspromotie	0	2.518	-2.518	2.378	-140	0	140	0
Totaal Economie	**0**	**15.445**	**-15.445**	**14.627**	**-818**	**0**	**818**	**0**
Verstrekken bijstandsuitkering	141.457	160.949	-19.492	19.492	0	0	0	0
Minimabeleid	0	23.484	-23.484	22.200	-1.284	0	1.284	0
Sociale Werkvoorziening	0	20.587	-20.587	20.587	0	0	0	0
Reïntegratie	0	20.445	-20.445	18.323	-2.122	0	2.122	0
Werkgelegenheidsoffensief	0	883	-883	677	-206	0	206	0
Schulddienstverlening	180	1.319	-1.139	1.139	0	0	0	0
OV Versnelling-Werk en Ondernemerschap	0	251	-251	251	0	0	0	0
Totaal Werk en Inkomen	**141.637**	**227.917**	**-86.280**	**82.668**	**-3.612**	**0**	**3.612**	**0**
Het Jonge Kind	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening Huisvestingcalamiteiten	0	435	-435	435	0	0	0	0
Leerlingenvervoer	0	3.622	-3.622	3.622	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	2.041	42.438	-40.397	37.735	-2.662	5.373	8.035	0
Bibliotheek Utrecht	0	12.515	-12.515	12.515	0	0	0	0
Cognitie 0-12	20.604	21.745	-1.140	139	-1.002	-1.000	2	0
Zorg 0-12	320	4.079	-3.759	3.759	0	0	0	0
Talentontwikkeling 0-12	42	3.433	-3.391	3.391	0	0	0	0
Talentontwikkeling 0-12 Cultuureducatie	0	2.939	-2.939	2.939	0	0	0	0
Cognitie 12-23	0	171	-171	171	0	0	0	0
Zorg 12-23	400	1.864	-1.464	1.464	0	0	0	0
Talentontwikkeling 12-23	0	1.355	-1.355	1.355	0	0	0	0
Schoolloopbaan 12-23	3.343	7.114	-3.771	3.771	0	0	0	0
Totaal Onderwijs	**26.750**	**101.710**	**-74.960**	**71.296**	**-3.663**	**4.373**	**8.036**	**0**
Accommodaties maatsch. activiteiten	0	0	0	0	0	0	0	0
Aanpak sociale Problematiek	0	678	-678	678	0	0	0	0
Accommodaties MO (UVO)	0	-6	6	-6	0	0	0	0
Accommodaties MO (MO)	0	1.678	-1.678	1.662	-16	0	16	0
Samenlevingsinitiatieven	0	10.263	-10.263	9.363	-900	0	900	0
Inf onderst, vrijwwerk, mantelzrg (S&S)	0	1.220	-1.220	1.220	0	0	0	0

Inf onderst, vrijwwerk, mantelzrg (MnV)	0	13.893	-13.893	13.893	0	0	0	0
Inf onderst basisvaardigheden volwassene	2.666	3.859	-1.193	1.193	0	0	0	0
Buurtteamorganisatie Sociaal	284	21.086	-20.802	20.802	0	0	0	0
Intensieve ondersteuning	0	16.386	-16.386	16.386	0	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen (W&I)	0	6.320	-6.320	6.320	0	0	0	0
WMO Maatwerkvoorzieningen (nieuwe prod.)	2.450	19.892	-17.442	17.442	0	0	0	0
Beschermd wonen	4.600	89.524	-84.924	82.831	-2.093	0	2.093	0
Maatschappelijke Opvang	0	12.557	-12.557	12.057	-500	0	500	0
GiA	0	6.339	-6.339	6.339	0	0	0	0
Vreemdelingen	800	4.347	-3.547	2.371	-1.176	0	1.176	0
Accommodaties Welzijn	771	6.365	-5.594	5.594	0	0	0	0
Totaal Maatschappelijke Ondersteuning	**11.570**	**214.400**	**-202.829**	**198.145**	**-4.685**	**0**	**4.685**	**0**
OV Versnelling-Opvoeden en opgroeien	0	678	-678	678	0	0	0	0
Verwijsindex en Jeugdmonitor	0	54	-54	54	0	0	0	0
Jeugd en vrije tijd	0	3.941	-3.941	3.941	0	0	0	0
Buurtteams Jeugd en Gezin	0	19.490	-19.490	19.490	0	0	0	0
Generalistische ondersteuning	0	0	0	0	0	0	0	0
Specialistische ondersteuning	0	23.058	-23.058	23.058	0	0	0	0
Residentiele hulp	0	16.939	-16.939	16.939	0	0	0	0
Crisis Jeugdzorg	0	743	-743	743	0	0	0	0
Complexe problematiek	0	5.000	-5.000	5.000	0	0	0	0
AMHK	0	0	0	0	0	0	0	0
SAVE	0	10.005	-10.005	10.005	0	0	0	0
Totaal Jeugd	**0**	**79.908**	**-79.908**	**79.908**	**0**	**0**	**0**	**0**
OV Versnelling-Gezonde Wijk	0	402	-402	402	0	0	0	0
Utrecht stad waar inwoners gezond&veerk	2.365	23.922	-21.556	21.155	-401	0	401	0
Kwetsbare Utrechters	0	0	0	0	0	0	0	0
Zeer kwetsbare Utrechters	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Volksgezondheid	**2.365**	**24.323**	**-21.958**	**21.557**	**-401**	**0**	**401**	**0**
Jeugd en Veiligheid	0	4.433	-4.433	4.433	0	0	0	0
Bestrijden incidenten	0	27.637	-27.637	27.467	-170	0	170	0
Aanpak woning en auto inbraak	0	1.289	-1.289	1.289	0	0	0	0
Aanpak geweld	0	68	-68	68	0	0	0	0
Jeugd en Veiligheid BCD	0	1.402	-1.402	1.402	0	0	0	0

Aanpak nazorg meerderjarige ex-delin	0	54	-54	54	0	0	0	0
Aanpak wijkveiligheid BCD	0	1.503	-1.503	1.503	0	0	0	0
Aanpak EOG	0	74	-74	74	0	0	0	0
Bestuurlijke aanpak en maatregelen	0	1.308	-1.308	1.101	-207	0	207	0
Voork. calamit, crisis en verstor. openb	15	2.294	-2.279	2.279	0	0	0	0
IB AUTO Cameratoezicht	0	452	-452	452	0	0	0	0
Veilig ondernemen	0	182	-182	182	0	0	0	0
Thor Veiligheid	0	1.000	-1.000	1.000	0	0	0	0
THOR Wijkveiligheid	0	2.104	-2.104	2.104	0	0	0	0
THOR Jongerenoverlas	0	1.234	-1.234	1.234	0	0	0	0
THOR Evenementen	0	245	-245	245	0	0	0	0
OV Versnelling-Veiligheid	0	502	-502	502	0	0	0	0
Nietkernt. Politie vergunning + handh	461	1.392	-931	931	0	0	0	0
Totaal Veiligheid	**476**	**47.172**	**-46.696**	**46.319**	**-377**	**0**	**377**	**0**
Productie en Programmering	2	34.570	-34.568	34.672	103	235	132	0
Participatie Cultuur	0	5.110	-5.110	5.110	0	0	0	0
Internationalisering cultuur	0	0	0	0	0	0	0	0
Programmering Musea	0	8.666	-8.666	8.666	0	0	0	0
Participatie Media	0	704	-704	704	0	0	0	0
Totaal Cultuur	**2**	**49.050**	**-49.048**	**49.151**	**103**	**235**	**132**	**0**
Zwembaden	0	0	0	0	0	0	0	0
Buitenaccommodaties	0	0	0	0	0	0	0	0
Binnenaccommodaties	0	0	0	0	0	0	0	0
Topsportevenementen	0	346	-346	346	0	0	0	0
Accomodaties beleid en ontwikkeling	0	783	-783	742	-41	0	41	0
Vernieuwende initiatieven	0	0	0	0	0	0	0	0
Sportstimulering	0	2.502	-2.502	2.502	0	0	0	0
Sportevenementen	0	637	-637	637	0	0	0	0
Zwembaden UVO	322	2.140	-1.818	1.534	-284	0	284	0
Zwembaden SB	3.892	7.576	-3.684	3.684	0	0	0	0
Buitenaccommodaties UVO	470	6.258	-5.788	4.467	-1.321	48	1.370	0
Buitenaccommodaties SB	979	4.243	-3.264	3.264	0	0	0	0
Buitenaccommodaties UVO	167	1.942	-1.775	1.542	-234	0	234	0
Buitenaccommodaties SB	2.770	8.255	-5.485	5.485	0	0	0	0

Totaal Sport	**8.599**	**34.681**	**-26.082**	**24.202**	**-1.880**	**48**	**1.928**	**0**
Vastgoedbeheer	22	17	4	-4	0	0	0	0
Vastgoedadvies en overige dienstverl.	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastgoedbeheer DMO	2.716	49	2.667	-2.877	-210	0	210	0
Voldoende MFA's	0	2	-2	2	0	0	0	0
Facilitair beheer MFA's	0	0	0	0	0	0	0	0
Facilitair beheer MFA's SB	1.047	1.635	-588	588	0	0	0	0
Gemeentelijk vastgoed optimaal gebr.UVO	27.731	10.869	16.863	-22.932	-6.070	0	6.070	0
Gemeentelijk vastgoed optimaal gebr.SB	0	8.373	-8.373	8.373	0	0	0	0
Totaal Gemeentelijk Vastgoed	**31.516**	**20.945**	**10.571**	**-16.851**	**-6.280**	**0**	**6.280**	**0**
Financiering	660	-2.536	3.196	-3.196	0	0	0	0
Frictiefonds Leidsche Rijn	0	-3.128	3.128	-3.128	0	0	0	0
Aandelen en concessies	2.796	0	2.796	-2.796	0	0	0	0
Onroerende-zaakbelastingen woningen	36.228	4.246	31.983	-31.983	0	0	0	0
Precario-/Toeristen-/Hondenbelasting	1.938	282	1.656	-1.656	0	0	0	0
Gemeentefondsuitkering	682.678	0	682.678	-682.678	0	0	0	0
Stelposten	0	4.633	-4.633	-14.334	-18.967	26.754	45.721	0
Onroerende zaakbelastingen niet woningen	61.769	1.004	60.765	-60.765	0	0	0	0
Toeristenbelasting	2.177	0	2.177	-2.177	0	0	0	0
SP Onvoorzien	0	159	-159	159	0	0	0	0
SP investeringen	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Algemene middelen	**788.246**	**4.659**	**783.587**	**-802.554**	**-18.967**	**26.754**	**45.721**	**0**
N.V.T.	0	0	0	0	0	0	0	0
N.V.T.	0	12.349	-12.349	12.349	0	0	0	0
IPM	0	5.313	-5.313	5.313	0	0	0	0
Financien	0	3.880	-3.880	4.180	300	300	0	0
HRM	0	1.731	-1.731	1.731	0	0	0	0
Strategie	0	1.302	-1.302	1.302	0	0	0	0
Bestuurs en concernondersteuning	0	3.246	-3.246	3.246	0	0	0	0
Staf	0	1.605	-1.605	1.605	0	0	0	0
Concernposten	0	592	-592	592	0	0	0	0
B&W	0	0	0	0	0	0	0	0
Interne Bedrijven	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatievoorzieningen	70	13.183	-13.113	13.113	0	0	0	0

Automatisering Utrecht	802	24.071	-23.269	23.019	-250	0	250	0
Financien	205	5.015	-4.811	4.811	0	0	0	0
Human resource Mangement	1.100	4.766	-3.666	3.666	0	0	0	0
Juridische Zaken	0	4.999	-4.999	4.999	0	0	0	0
Facilitair en Huisvesting	1.868	30.727	-28.858	28.833	-25	0	25	0
Communicatiebureau	77	3.910	-3.833	3.833	0	0	0	0
Concerninkoop	0	0	0	0	0	0	0	0
Projectmanagementbureau	297	1.938	-1.641	1.641	0	0	0	0
Onderzoek	52	1.467	-1.415	1.415	0	0	0	0
Kostenplaatsen Vergunn.,Toezicht, Handh.	74	3.414	-3.340	3.340	0	0	0	0
Kostenplaatsen Utr. Vastgoed Organisatie	2	1.093	-1.091	1.091	0	0	0	0
Kostenplaatsen Werk en Inkomen	669	6.460	-5.791	5.644	-147	683	830	0
Kostenplaatsen BGZ	15	1.552	-1.537	1.537	0	0	0	0
Kostenplaatsen VG	27	3.132	-3.105	3.105	0	0	0	0
Kostenplaatsen Maatschapp. Ontwikkeling	0	3.894	-3.894	3.744	-150	0	150	0
Kostenplaatsen Veiligheid	0	1.093	-1.093	1.093	0	0	0	0
Kostenplaatsen Wijken	0	1.752	-1.752	1.752	0	0	0	0
Kostenplaatsen Culturele Zaken	0	301	-301	301	0	0	0	0
Kostenplaatsen Ruimte	0	7.769	-7.769	7.769	0	0	0	0
Kostenplaatsen RO	0	0	0	0	0	0	0	0
Adviesdienst IB	0	-10.676	10.676	-10.676	0	0	0	0
Kostenplaatsen Stadswerken	0	11.952	-11.952	11.952	0	0	0	0
Totaal Overhead	**5.258**	**151.830**	**-146.572**	**146.300**	**-272**	**983**	**1.255**	**0**
Totaal	**1.373.644**	**1.441.409**	**-67.765**	**0**	**-67.765**	**54.954**	**122.720**	**0**

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.
In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Tel: +31 (0)30 284 98 00
Fax: +31 (0)30 284 98 01
info@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Audit & Assurance B.V.
Postbus 4053, 3502 HB Utrecht
Winthontlaan 2, 3526 KV Utrecht
Nederland

Aan de gemeenteraad van de gemeente Utrecht
T.a.v. de raadsgriffier, mevrouw M. van Hall
Postbus 16200
3500 CE UTRECHT

Utrecht, 20 juli 2018

Kenmerk : RHB/EJJ/JW/1044495
Betreft : Opdrachtbevestiging controle jaarrekening 2018

Geachte leden van de raad,

U heeft ons verzocht de jaarrekening 2018 van de gemeente Utrecht te controleren. Het doet ons genoegen door middel van deze opdrachtbevestiging / dienstverleningsplan de aanvaarding van deze opdracht nader uit te werken.

In deze opdrachtbevestiging hebben wij de formele aspecten opgenomen, zoals voorgeschreven door de beroepsorganisatie van accountants (NBA) voor de uitvoering van de wettelijke controleopdracht bij uw gemeente. Daarnaast hebben wij een aantal specifieke afspraken vastgelegd ten aanzien van onze controleaanpak, het team, de planning en communicatie, onze rapportages, de ontwikkelingen en uw aandachtspunten.

Wij verzoeken u één exemplaar van de opdrachtbevestiging te ondertekenen namens de gemeenteraad en aan ons te retourneren, ter bevestiging dat deze brief een correcte weergave is van hetgeen wij overeenkomen, inclusief de specifieke werkzaamheden die wij hebben afgesproken te zullen uitvoeren.

Hoogachtend,
BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

drs. R.H. Bouman RA

Bijlagen:
- Vertrouwelijke prijsbijlage
- Twee exemplaren van de opdrachtbevestiging / dienstverleningsplan
- Retourenvelop

Statutair gevestigd te Eindhoven en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 17171186.
BDO Audit & Assurance B.V. is lid van BDO International Ltd, een rechtspersoon naar Engels recht met beperkte aansprakelijkheid, en maakt deel uit van het wereldwijde netwerk van juridisch zelfstandige organisaties die onder de naam “BDO” optreden.

Inhoud

1 Inleiding 3
2 Opdracht 3
3 Verantwoordelijkheid van de accountant 3
4 Onze aanpak / dienstverleningsplan voor 2018 4
4.1 Controleaanpak BDO 4
4.2 Uw aandachtspunten 5
4.3 Planning en communicatie 6
4.4 Controleteam 7
5 Onafhankelijkheid 7
6 Verantwoordelijkheid van het college van BURGEMEESTER en WETHOUDERS en de gemeenteraad 8
7 Publicatie van persberichten 9
8 Fraude 9
9 Naleving specifieke wet- en regelgeving 10
10 Single information Single Audit 10
11 Rapportage 11
12 Inzage in onze dossiers door toezichthouders en andere instanties 11
13 Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme 12
14 Honorarium en voorwaarden 12
15 Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) 12
16 Elektronische communicatie 13
17 Ten slotte 13

OPDRACHTBEVESTIGING CONTROLE JAARREKENING 2018

1 INLEIDING

Deze opdrachtbevestiging is een nadere uitwerking van het raadsbesluit 'Gunning aanbesteding accountantscontrole BDO' d.d. 20 november 2014 en de overeenkomst "Accountantscontrole van de jaarrekening 2016 e.v." d.d. 15 januari 2015 (kenmerk 14.RO.079, contractnummer 14.035913).

Middels deze opdrachtbevestiging / dienstverleningsplan bevestigen wij de formele aspecten ten aanzien van de wettelijke controleopdracht en leggen wij eveneens een aantal specifieke afspraken vast ten aanzien van het team, planning, communicatie, rapportages, ontwikkelingen en aandachtspunten.

2 OPDRACHT

Wij zullen voor boekjaar 2018 fungeren als accountant van de gemeente Utrecht met het doel te onderzoeken of de jaarrekening het door de wet in artikel 213, lid 2 Gemeentewet vereiste inzicht geeft. De uitslag van ons onderzoek zullen wij weergeven in een controleverklaring, welke aangeeft of:

- de jaarrekening een getrouw beeld geeft van zowel de baten en lasten als de grootte en samenstelling van het vermogen en is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- de baten en lasten, alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dat wil zeggen dat deze in overeenstemming zijn met de begroting en van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder de gemeentelijke verordeningen en collegebesluiten die een nadere uitwerking zijn van externe regelgeving dan wel van raadsbesluiten of door u vastgestelde verordeningen. Dit kader is door of namens het college nader gespecificeerd en is door uw raad vastgesteld. De rechtmatigheidscontrole van de accountant richt zich alleen op de financiële beheershandelingen als gevolg van deze wet- en regelgeving;
- het jaarverslag met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat Hiermee voldoen wij aan de vereisten in het BBV en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie, zoals door de raad vastgesteld, bedraagt voor tekortkomingen 1% en voor onzekerheden 3% van de voor het jaar 2018 voor uw gemeente begrote totale lasten (inclusief stortingen in de reserves). De met de raad afgesproken rapporteringstolerantie bedraagt € 500.000. Daarbij is afgesproken dat de fouten en onzekerheden die kleiner zijn dan de rapporteringstolerantie, maar wel bestuurlijk relevant zijn, wel gerapporteerd zullen worden.

De uitslag van ons onderzoek zullen wij weergeven in een verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de totstandkoming van in de jaarrekening opgenomen baten en lasten en balansmutaties.

3 VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE ACCOUNTANT

Wij zullen onze controle verrichten in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften. Indien u prijs stelt op een exemplaar van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) kunnen wij u die toesturen.

Voorts zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door ons toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen nemen wij de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het door de gemeente opmaken van de jaarrekening, de rechtmatigheid en het getrouwe beeld daarvan. Deze risico-inschattingen zijn gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden, maar hebben niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente gemaakte schattingen alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij willen er de aandacht op vestigen dat als gevolg van het toepassen van deelwaarnemingen en andere beperkingen die inherent zijn aan een controle, gevoegd bij de beperkingen die inherent zijn aan elk systeem van interne beheersing, er een onvermijdbaar risico bestaat dat zelfs indien een controle naar behoren is gepland en uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden een afwijking van materieel belang onontdekt blijft.

In paragraaf 4 werken wij onze aanpak en afspraken verder uit.

4 ONZE AANPAK / DIENSTVERLENINGSPLAN VOOR 2018

4.1 CONTROLEAANPAK BDO

Onze controleaanpak bestaat uit vier fasen:

Fase 1: Risico inventarisatie en beoordeling bedrijfsvoering

Tijdens de eerste fase van de controle stellen wij allereerst een risicoanalyse op. In gesprekken met de organisatie, de wethouder financiën en de subcommissie Controle & Financiën bespreken wij onze controleaanpak, opdrachtbevestiging en dienstverleningsplan. Deze aanpak zal, na deze bespreking, worden aangevuld met de specifieke ontwikkelingen die binnen uw organisatie spelen en eventuele aandachtspunten vanuit de subcommissie Controle & Financiën en/of gemeenteraad.

Vervolgens beoordelen wij de opzet van de interne beheersing. Onze risicoanalyse is top-down ingericht, omdat het onze opdracht is om een controleverklaring bij de jaarrekening van de gemeente Utrecht af te geven. Daarbij maken wij onderscheid tussen materiële en niet materiële posten. De belangrijkste materiële posten die wij tot dusver in de jaarrekening van de gemeente Utrecht hebben geïdentificeerd zijn:

- materiële vaste activa;
- financiële vaste activa;
- voorraden (grondexploitatie);
- liquide middelen;
- reserves en voorzieningen;
- een aantal programma's en kostensoorten;

- een aantal opbrengstsoorten zoals belastingen en heffingen, de algemene uitkering, parkeren.

Voor de materiële posten wordt bepaald uit welke processen zij voortkomen. Voor deze processen wordt vastgesteld welke interne beheersingsmaatregelen zijn getroffen om de processen effectief en adequaat te laten verlopen. Als materiële processen voor de gemeente Utrecht zijn tot dusver geïdentificeerd:

- begroting- en budgetbeheer, inclusief de bijbehorende afsluitprocedures;
- inkopen/betalingsverkeer (inclusief aanbestedingen);
- personeel en salarissen (inclusief verwerking);
- subsidieverstrekking;
- sociaal domein (WMO en Jeugd);
- het proces van het verstrekken van uitkeringen (BUIG);
- parkeren;
- grondexploitatie en grote projecten;
- belastingen;
- treasury.

Indien een materiële post uit een routinematig proces voortkomt, wordt er naar gestreefd om bij de accountantscontrole op het proces te steunen (systeemgerichte controle). Ontstaat een materiële post uit een niet-routinematig proces (bijvoorbeeld bij reserves en het schatten van voorzieningen), dan wordt de post door middel van gegevensgerichte detailcontroles gecontroleerd. De geïdentificeerde interne beheersingsmaatregelen kunnen zowel handmatige als geautomatiseerde beheersings- en controlemaatregelen zijn. Wij zullen in 2018 opnieuw nadrukkelijk aandacht besteden aan de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Fase 2: Toetsen werking interne controle

Tijdens de interim controle testen we aan de hand van het opgestelde risicoprofiel de binnen uw organisatie aanwezige administratieve organisatie en de kwaliteit van de interne beheersingsinstrumenten. Hierbij sluiten wij aan bij de aanwezige interne controleomgeving van uw gemeente. De belangrijkste bevindingen worden opgenomen in de managementletter.

Fase 3: Controle risicovolle posten, SiSa en rechtmatigheid

In deze fase (december/januari) richten wij ons, indien mogelijk, op de risicovolle posten in de jaarrekening. Dit betreffen onder meer de (waardering van de) materiële vaste activa, de grondexploitatie, de voorzieningen, de SiSa-bijlage en rechtmatigheid. Samen met de gemeente kijken wij dus in een vroeg stadium kritisch naar de door u gehanteerde uitgangspunten ten aanzien van deze jaarrekeningposten met een hoog “schattingselement” (grondexploitatie, voorzieningen en materiële vaste activa). Eventuele knelpunten kunnen hierdoor eerder worden gesignaleerd en opgelost.

Fase 4: Controle jaarrekening

In maart 2018 zullen wij de controle van de jaarrekening uitvoeren. Na afronding van het controleproces ontvangt u het accountantsverslag en de controleverklaring. Het accountantsverslag wordt eerst in concept besproken met de organisatie. Daarna wordt dit verslag in concept uitgebracht aan de subcommissie Controle & Financiën / de raad en in afschrift aan het college.

4.2 UW AANDACHTSPUNTEN

Wij vinden het van groot belang onze controle af te stemmen op de specifieke situatie en ontwikkelingen van de gemeente Utrecht en de wensen van de raad als onze opdrachtgever.

Een belangrijke doelstelling van dit dienstverleningsplan is daarom te waarborgen dat onze dienstverlening overeenkomt met de verwachting en wensen van raad, college en organisatie.

De belangrijkste specifieke aandachtspunten die wij, in overleg met de subcommissie Controle & Financiën en de raad, voor 2018 in onze aanpak zullen meenemen zijn:

1. IT-beheersmaatregelen in de financiële systemen;
2. Naleving inkoop- en aanbestedingsregels;
3. Meer concernbrede en risicogerichte aansturing IC en Audit (doorontwikkeling organisatie);
4. Actualisatie frauderisicoanalyse.

Daarnaast zullen wij een follow-up geven op onze bevindingen in de managementletter en accountantsverslag 2017. De uitkomsten van onze bevindingen op deze punten zullen wij — voor zover voor uw raad relevant — opnemen in onze tussentijdse rapportage, dan wel in het verslag van bevindingen.

4.3 PLANNING EN COMMUNICATIE

Om goede afspraken te maken over de planning en communicatie geven wij in deze opdrachtbevestiging / dienstverleningsplan een overzicht van de belangrijkste rapportages en afgesproken data.

Rapportage / onderwerp	Gemeente Utrecht	Datum
Concept opdrachtbevestiging / Dienstverleningsplan	Delegatieoverleg Subcommissie Controle & Financiën	30 augustus 2018
Definitief opdrachtbevestiging / dienstverleningsplan	Subcommissie Controle & Financiën	27 september 2018
Managementletter	Ambtelijk College / portefeuillehouder Subcommissie Controle & Financiën	Week 42 t/m 44 2018 29 november 2018*
Accountantsverslag	Ambtelijk College / portefeuillehouder Subcommissie Controle & Financiën	Week 13 Week 14 April / mei 2018

** planning managementletter is in overeenstemming gebracht met vergaderdata van de subcommissie (in plaats van de contractuele datum van 15 september)*

4.4 CONTROLETEAM

Ten behoeve van onze controle zetten wij een ervaren controleteam in. Het controleteam heeft ruime ervaring in uw sector en waarborgt een hoge mate van continuïteit. Het overzicht van de bij de controle van de gemeente Utrecht betrokken partners en managers ziet er als volgt uit:

Naam	Rol	Aanspreekpunt
Rob Bouman 06 - 23 48 45 50 rob.bouman@bdo.nl	Partner en eindverantwoordelijke accountant	Subcommissie C&F / Raad / Griffier Portefeuillehouder Ambtelijke organisatie
Eelke Jan Jongsma 06 – 20 25 21 62 eelke.jan.jongsma@bdo.nl	Partner	Subcommissie C&F / Raad / Griffier Portefeuillehouder Ambtelijke organisatie
Michel Smit 06 – 50 65 37 16 maikel.roowaan@bdo.nl	Manager	Ambtelijke organisatie
Jeroen Wijnholds 06 – 53 59 87 49 jeroen.wijnholds@bdo.nl	Junior manager	Ambtelijke organisatie
Erik Bakx	Fiscalist	Fiscalisten / controllers

5 ONAFHANKELIJKHEID

Nederlands recht, waaronder de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) en de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze 'assurance-cliënten'.

Deze regelgeving bevat onder meer beperkingen ten aanzien van de diensten die wij aan controlecliënten kunnen verlenen.

Als uitgangspunt geldt verder dat wij in het kader van onze dienstverlening niet participeren in besluitvormingsprocessen binnen uw organisatie en ook geen besluiten namens u nemen. Voorts gelden aanvullende voorwaarden of beperkingen als wij of andere onderdelen van ons netwerk ook bepaalde non-assurance-diensten zouden gaan verrichten. In voorkomende gevallen bespreken wij deze voorwaarden en/of eventuele beperkingen met u.

Indien wij gestart zijn met de uitvoering van de controleopdracht en daarna omstandigheden identificeren die de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht in gevaar zouden kunnen brengen, moeten wij onze werkzaamheden ter uitvoering van de controleopdracht mogelijk met onmiddellijke ingang opschorten. In dat geval trachten wij zo snel mogelijk een oplossing te vinden die ons in staat stelt de controleopdracht voort te zetten. Indien wij van mening zijn dat de situatie niet kan worden opgelost, zullen wij mogelijk genoodzaakt zijn de controleopdracht tussentijds te beëindigen.

Als de bedreiging voortvloeit uit een samenloop van de controleopdracht met een andere opdracht aan ons of aan een onderdeel van ons netwerk en een oplossing ons inziens niet mogelijk is, dan kan het noodzakelijk zijn dat een van de opdrachten tussentijds wordt beëindigd. Wij stellen u op de hoogte voordat wij een dergelijk besluit nemen. Voor schade die voortvloeit uit een dergelijke beëindiging zijn wij niet aansprakelijk. Het voorgaande blijft buiten toepassing indien sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van onze zijde.

Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen, verzoeken wij u ons te informeren over de juridische structuur van uw gemeente en van alle gelieerde organisaties waarmee uw gemeente direct of indirect is verbonden. Wijzigingen in de juridische structuur van de gemeente kunnen ertoe leiden dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw gemeente te beëindigen.

Wij bespreken in voorkomende gevallen potentiële bedreigingen van onze onafhankelijkheid met u. Het kan in dat verband bijvoorbeeld gaan om de volgende onderwerpen:

- Langdurige betrokkenheid
- Geschenken en gastvrijheid
- Zakelijke relaties
- Werkrelaties (in dienst treden bij controlecliënt)

6 VERANTWOORDELIJKHEID VAN HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS EN DE GEMEENTERAAD

Door deze opdrachtbevestiging te ondertekenen erkent en begrijpt u dat het college verantwoordelijk is voor en de gemeenteraad verantwoordelijkheid draagt voor het toezicht op:

- het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV;
- het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen;
- een zodanige interne beheersing als u noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude; en voor
- het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag **en** de overige gegevens in overeenstemming met het BBV;

en verder voor het aan ons:

- toegang verschaffen tot alle informatie die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening, zoals de vastleggingen, documentatie en andere aangelegenheden;
- verstrekken van aanvullende informatie die wij vragen voor het doel van de controle;
- onbeperkt toegang verlenen tot personen binnen de organisatie van de gemeente noodzakelijk voor het verkrijgen van controle-informatie.

U moet erop toezien dat de rechten en verplichtingen van de gemeente op toereikende wijze in de jaarrekening tot uitdrukking worden gebracht. Dit is met inbegrip van die rechten en verplichtingen die reeds bestaan maar niet via de normale administratieve procedures zijn vastgelegd. In sommige gevallen kunnen deze rechten en verplichtingen niet door accountantscontrole worden ontdekt.

Al bekende en/of te verwachten gebeurtenissen en omstandigheden moeten ook op adequate wijze in de jaarrekening tot uitdrukking worden gebracht. In verband hiermee verzoeken wij u om mededelingen die in dat kader aan ons zijn gedaan schriftelijk te bevestigen.

Verder vragen wij het college schriftelijk te bevestigen dat het van oordeel is dat het effect van eventuele ongecorrigeerde afwijkingen in de jaarrekening, afzonderlijk en in totaal, niet

van materieel belang is voor de jaarrekening als geheel. Een overzicht van deze posten wordt in de schriftelijke mededeling opgenomen of eraan gehecht.

Wij rekenen op volledige medewerking van uw medewerkers en vertrouwen erop dat zij alle voor de controle benodigde vastleggingen, documentatie en andere informatie beschikbaar stellen.

7 PUBLICATIE VAN PERSBERICHTEN

Bij het openbaar maken van persberichten met jaarcijfers heeft het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente de taak te vermelden hoe de strekking luidt van de bij de jaarrekening afgegeven controleverklaring, dan wel informatie te geven over het nog niet beschikbaar zijn van de controleverklaring.

Gelet op de raakvlakken tussen de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders en onze werkzaamheden als controlerend accountant zult u voorafgaand aan de openbaarmaking van persberichten over de jaarcijfers ons in de gelegenheid stellen van de jaarcijfers kennis te kunnen nemen en waar nodig te kunnen voorzien van op- en/of aanmerkingen.

8 FRAUDE

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij zowel de gemeenteraad als het college. Als accountant zijn wij niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude.

Door de kenmerken van fraude is het mogelijk dat een controle, ook al is die opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden, een fraude van materieel belang niet ontdekt. Vooral wanneer gebruik wordt gemaakt van verhulling door samenspanning en vervalste documentatie.

Omdat onze controle is opgezet om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, richt deze zich niet specifiek op het ontdekken van fraude. Indien tijdens de controle aanwijzingen voor fraude blijken, verrichten wij ongeacht de mogelijke omvang en de aard van de vermoedelijke fraude aanvullend onderzoek. Indien wij een aanwijzing voor of een redelijk vermoeden van fraude verkrijgen, communiceren wij hierover met het college en/of de gemeenteraad.

Indien sprake is van een redelijk vermoeden van fraude van materieel belang handelen wij ook in overeenstemming met artikel 26 lid 2 Wta.

In het kader van de Nederlandse Standaard 240, "*De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten*" vragen wij het college de volgende punten schriftelijk te bevestigen:

1. Het college erkent zijn verantwoordelijkheid voor het opzetten, implementeren en onderhouden van de interne beheersing gericht op het voorkomen en ontdekken van gevallen van fraude.
2. Het college heeft ons de resultaten gemeld van de inschatting door het college van het risico dat de financiële overzichten afwijkingen van materieel belang zouden kunnen bevatten die het gevolg zijn van fraude.
3. Het college heeft aan ons zijn kennis verstrekt met betrekking tot fraude en vermoede fraude die op de gemeente van invloed zijn en waarbij betrokken zijn:

- het college;
- werknemers die een belangrijke rol spelen bij de werking van de interne beheersing; of
- anderen in het geval dat de fraude een effect zou kunnen hebben dat van materieel belang is voor de financiële overzichten.

4. Het college heeft ons op de hoogte gesteld van alle aantijgingen van fraude of van vermoede fraude die op de financiële overzichten van de gemeente van invloed zijn en waarvan het kennis heeft verkregen via werknemers, voormalige werknemers, analisten, regelgevers of toezichthouders of via anderen.

9 NALEVING SPECIFIEKE WET- EN REGELGEVING

Het college, onder het toezicht van de gemeenteraad, is verantwoordelijk voor de naleving van wettelijke en andere voorschriften.

Ons onderzoek richt zich mede op de rechtmatigheid van de totstandkoming van in de jaarrekening verwerkte baten, lasten en balansmutaties. Het interne beheersingsinstrumentarium ter borging van de juiste naleving van wet- en regelgeving betrekken wij in ons onderzoek. Daarbij hanteren wij de uitgangspunten en aanwijzingen die zijn vastgelegd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Controleprotocol WNT, en ook de uitgangspunten en standpunten van de commissie BBV en de aanwijzingen en beroepsvoorschriften van Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA).

De wet- en regelgeving die als norm geldt voor de rechtmatigheidscontrole is door u vastgelegd in het normenkader met het bijbehorende toetsingskader. Ook kan het toetsingskader worden geoperationaliseerd door het direct inrichten en vertalen van de van toepassing zijnde bepalingen vanuit het normenkader in de beheersorganisatie van uw gemeente middels processen, procedures, richtlijnen of checklists waaruit expliciet duidelijk is en wordt gemaakt aan welke bepalingen financiële rechtmatigheidsconsequenties worden verbonden.

Een controle leidt in het algemeen niet tot ontdekking van overtredingen van alle wet- en regelgeving. Bij ontdekking van overtredingen, ongeacht de materialiteit, overwegen wij de implicaties ervan voor de integriteit van het college of de werknemers en het mogelijke effect hiervan op onze controle.

Wij verzoeken het college schriftelijk te bevestigen dat het alle inlichtingen heeft verstrekt omtrent alle hem bekende werkelijke of mogelijke overtredingen van wet- en regelgeving, waarmee bij de opstelling van de jaarrekening rekening moet worden gehouden.

10 SINGLE INFORMATION SINGLE AUDIT

Voor een aantal benoemde rijksbijdrageregelingen moet op basis van Single information Single audit (SiSa) verantwoording worden afgelegd via een specifieke afzonderlijke bijlage in de jaarstukken. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) heeft in een aantal notities aangegeven welke voorwaarden hierop van toepassing zijn. Belangrijke informatie met betrekking tot de achtergronden van deze regeling is te raadplegen op de SiSa-website van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK):
https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financien-gemeenten-en-provincies/inhoud/uitwisseling-financiele-gegevens-met-sisa-en-iv3/single-information-single-audit-sisa.

11 RAPPORTAGE

Wij zullen over de uitkomsten van onze werkzaamheden aan u rapporteren in de vorm van een controleverklaring bij de jaarrekening. Er kunnen omstandigheden zijn waarin het, op basis van onze controlebevindingen, noodzakelijk kan zijn de vorm en inhoud van onze rapportage aan te passen.

Onze controleverklaring is bestemd om aan de gemeenteraad te worden overgelegd bij de opgemaakte jaarrekening en te worden opgenomen in de openbaar te maken stukken, te weten de jaarrekening, het jaarverslag en de overige gegevens. U verstrekt ons daartoe concepten van de openbaar te maken stukken. Onze controleverklaring mag eerst openbaar worden gemaakt na schriftelijke toestemming onzerzijds. Indien de jaarrekening niet volledig openbaar wordt gemaakt, zullen wij u waar mogelijk een aangepaste controleverklaring doen toekomen.

Onze voorafgaande schriftelijke toestemming is vereist voor elke nieuwe openbaarmaking van de jaarrekening. Dit geldt ook voor publicatie op internet, het openbaar maken of verzenden aan derden van een ander financieel verslag waarin onze naam wordt genoemd, alsmede ten aanzien van het gebruik van onze naam in elk ander document dat openbaar wordt gemaakt of ter beschikking wordt gesteld aan derden. In al deze gevallen dient u ons tijdig een concept van het document te verstrekken voordat het wordt verspreid.

Het accountantsverslag conform artikel 213 lid 4 Gemeentewet is bestemd voor de gemeenteraad en het college van Burgemeester en Wethouders en zal betrekking hebben op de hoofdlijnen van de bevindingen uit ons onderzoek waarvan kennisneming door de gemeenteraad en het college van Burgemeester en Wethouders door ons noodzakelijk wordt geacht. Deze zullen wij in concept uitbrengen gericht aan de subcommissie Controle & Financiën.

Daarnaast zullen wij een managementletter met bevindingen en aanbevelingen samenstellen, gericht aan college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente, waarin wij de eventueel geconstateerde tekortkomingen en mogelijke verbeteringen in de administratieve organisatie van uw gemeente, met name ter zake van de daarin besloten interne beheersingsmaatregelen, aangeven.

Zowel accountantsverslag als managementletter zullen wij bespreken met de subcommissie Controle & Financiën.

12 INZAGE IN ONZE DOSSIERS DOOR TOEZICHTHOUDERS EN ANDERE INSTANTIES

Alle werkpapieren en dossiers, andere materialen, rapporten en zaken die als onderdeel van ons onderzoek zijn gecreëerd, ontwikkeld of uitgevoerd, zijn ons eigendom.

Wij kunnen op grond van wettelijke bepalingen of andere voorschriften verplicht worden om aan derden, bijvoorbeeld toezichthouders en FIOD-ECD, informatie of toegang tot onze werkpapieren en dossiers te verschaffen. Daarnaast kunnen derden ons verzoeken informatie te verstrekken of inzage te geven in onze werkpapieren en dossiers.

Op grond van geheimhoudingsregels moeten wij in sommige gevallen hiervoor uw schriftelijke toestemming verkrijgen. Indien een dergelijk verzoek ons bereikt, nemen wij hierover zo

spoedig mogelijk contact met u op over de voorwaarden waaronder aan dit verzoek kan worden voldaan.

Het komt voor dat subsidiërende instanties reviews uitvoeren op een te verstrekken of verstrekte subsidiebijdrage. Een review wordt bijvoorbeeld uitgevoerd om vanuit de subsidieverstrekker aanvullend de rechtmatigheid van de bestedingen vast te stellen of de uitvoering van de regeling nader te controleren. Een dergelijke review kan onder meer inhouden dat de betreffende subsidieverstrekker vragen heeft aan ons of inzage wenst in het betreffende controledossier. Aangezien op voorhand de kosten en de frequentie van reviews niet zijn in te schatten, stellen wij u hiervan in kennis en doen wij een kostenopgave wanneer dit aan de orde is. De kosten van eventuele reviews zijn daarom niet opgenomen in de huidige kostenopgave.

Ook de Belastingdienst kan voor een reguliere belastingcontrole aan ons verzoeken informatie te verstrekken of inzage te verlenen in onze werkpapieren en dossiers. Een dergelijk verzoek wordt altijd in eerste instantie aan u en/of uw juridisch of fiscaal adviseur kenbaar gemaakt door de controlemedewerker van de Belastingdienst.

Wij zijn van mening dat het algemeen belang ermee gediend is dat de Belastingdienst bij belastingcontroles kan steunen op de uitgevoerde controlewerkzaamheden. Wij zullen u vragen om uw instemming schriftelijk aan ons kenbaar te maken. Bij een dergelijk verzoek van de Belastingdienst nemen wij zo spoedig mogelijk contact met u op.

Mocht u in een concrete situatie uw instemming onthouden, dan gaan wij op grond van onze gedrags- en beroepsregels de redenen na waarom u uw instemming niet geeft.

13 WET TER VOORKOMING VAN WITWASSEN EN FINANCIEREN VAN TERRORISME

Volgens de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) dienen wij cliëntonderzoek te verrichten. Verder zijn wij op grond van de Wwft verplicht een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie van of ten behoeve van een cliënt te melden aan de Financial Intelligence Unit Nederland te Zoetermeer.

14 HONORARIUM EN VOORWAARDEN

De accountantskosten voor de controle van jaarrekening van de gemeente Utrecht inclusief de SiSa-bijlage en de daarbij afgesproken voorwaarden zijn vastgelegd in het contract (zie inleiding). Daarnaast hebben wij in de vertrouwelijke bijlage een overzicht gegeven van de ontwikkelingen en de daaraan gerelateerde kosten.

De inhoud van deze opdrachtbevestiging zal van kracht blijven totdat de opdracht wordt beëindigd, gewijzigd of vervangen door een andersoortige opdracht.

15 ALGEMENE VERORDENING GEGEVENSBESCHERMING (AVG)

De AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om via een verwerkersovereenkomst schriftelijk afspraken te maken met zijn verwerker(s) over het verwerken van persoonsgegevens. Door de aard van de opdracht in deze opdrachtbevestiging kwalificeren wij - naar ons oordeel en het oordeel van onze beroepsorganisatie (Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants) - als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG en niet als verwerker. Daarom hoeven wij voor deze opdracht geen separate afspraken te

maken, zodat het betreffende onderdeel van de hierna te noemen algemene voorwaarden daarop ook niet van toepassing is.

16 ELEKTRONISCHE COMMUNICATIE

Tijdens de uitvoering van de opdracht kunnen u en wij door middel van elektronische middelen met elkaar communiceren. U en wij zijn jegens elkaar niet aansprakelijk voor schade die eventueel voortvloeit bij één of ieder van hen ten gevolge van het gebruik van elektronische middelen van communicatie, waaronder – maar niet beperkt tot – schade ten gevolge van niet-aflevering of vertraging bij de aflevering van elektronische communicatie, onderschepping of manipulatie van elektronische communicatie door derden of door programmatuur/apparatuur gebruikt voor verzending, ontvangst of verwerking van elektronische communicatie, overbrenging van virussen en het niet of niet goed functioneren van het telecommunicatienetwerk of andere voor elektronische communicatie benodigde middelen, behoudens voor zover de schade het gevolg is van opzet of grove schuld.

Zowel u als wij zullen al hetgeen redelijkerwijs van ieder van hen verwacht mag worden doen of nalaten ter voorkoming van het optreden van voornoemde risico's. De data-uittreksels uit de computersystemen van verzender leveren dwingend bewijs op van (de inhoud van) de door verzender verzonden elektronische communicatie tot het moment dat tegenbewijs is geleverd door de ontvanger.

17 TEN SLOTTE

Met groot genoegen aanvaarden wij de opdracht. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet contact met ons op te nemen. Wij verzoeken u het bijgevoegde tweede exemplaar van deze brief te ondertekenen namens de gemeenteraad en te retourneren, ter bevestiging dat deze brief een correcte weergave is van hetgeen wij overeenkwamen, inclusief de specifieke werkzaamheden die wij hebben afgesproken te zullen uitvoeren.

Voor akkoord getekend,
namens de gemeente Utrecht

Naam :
Functie :
Plaats :
Datum :

Hoogachtend,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

drs. R.H. Bouman RA

Bijlagen:
- Vertrouwelijke prijsbijlage
- Tweede exemplaar van deze brief
- Retourenvelop

Conceptvoorstel van het presidium

Gemeente Utrecht

Opgesteld door : Presidium
Kenmerk:
Vergadering: Commissie Mens en Samenleving (Raad)
Vergaderdatum: 13 september 2018

Opdrachtbevestiging Controlewerkzaamheden 2018 externe accountant
Op advies van de subcommissie Controle en Financiën stelt het presidium de gemeenteraad voor het volgende te besluiten:

1. De 'Opdrachtbevestiging Controlewerkzaamheden 2018' aan de externe accountant vaststellen.
2. De subcommissie Controle en Financiën belasten met de uitvoering van de opdrachtverlening.
3. Op grond van artikel 25, derde lid van de Gemeentewet de geheimhouding bekrachtigen van de geheime bijlage 2 m.b.t. de kosten van de accountantscontrole.

Context
Op grond van Artikel 3, lid 1 van de 'Verordening op de subcommissie Controle en Financiën van de commissie Mens en Samenleving van de gemeente Utrecht' adviseert de subcommissie de raad jaarlijks over de opdrachtverlening aan de accountant. Naast de wettelijk verplichte controle, kunnen dit ook bijzondere controleopdrachten zijn.

Argumenten
Ad besluit 1. De opdrachtbevestiging aan de externe accountant met betrekking tot de controlewerkzaamheden 2018 dient door de raad te worden vastgesteld.

In opdracht van de gemeenteraad voert de accountant de jaarrekeningcontrole uit. De accountant geeft zijn bevindingen n.a.v. de interim-controle weer in de managementletter (najaar) en n.a.v. de eindcontrole in een rapport van bevindingen en met een controleverklaring bij de jaarrekening (voorjaar).

De gemeente Utrecht heeft voor de jaarrekeningcontrole op de boekjaren 2015 t/m 2018 een overeenkomst met BDO accountants. Jaarlijks wordt deze overeenkomst uitgewerkt met een opdrachtbevestiging c.q. dienstverleningsplan, die de accountant afstemt met de subcommissie. De subcommissie adviseert met de opdrachtbevestiging 2018 (zie bijlage 1) in te stemmen.

Ad besluit 2. De subcommissie was betrokken bij de opdrachtformulering en is gezien de daarin aanwezige expertise te belasten met de uitvoering van de opdrachtverlening.

Ad besluit 3. Uit overweging van concurrentie en met name ten aanzien van toekomstige opdrachtverstrekkingen dienen de lasten niet openbaar te worden.

Bijlagen voor de raad en/of raadscommissie

1. De opdrachtbevestiging van de accountant zoals afgestemd met de subcommissie.
2. De geheime bijlage m.b.t. de kosten van de accountantscontrole (ter inzage in de leeskamer).

Hoogachtend,

De griffier De voorzitter van het presidium

Discussienotitie Adviesrol accountant

Aanleiding

De komende maanden zal de aanbesteding gaan lopen voor de nieuwe opdrachtverlening aan een accountant. Het verwervingsteam aanbesteding accountant is momenteel het Programma van Eisen aan het opstellen, deze zal dit najaar nog op de agenda staan van de subcommissie. Ten einde het Programma van Eisen op te stellen, zal de rol van de accountant gedefinieerd moeten worden. Henk van Deún wil graag de vraag aan de subcommissie voorleggen of de rol van de accountant uitgebreid moet worden zodat de accountant een stevigere adviesrol naar de raad inneemt (zoals onder andere ook gebruikelijk is de gemeenten Almere, Eindhoven en Haarlemmermeer).

Discussiepunten

- Heeft u behoefte aan een aanvullende adviesrol van de accountant?

Uitleg

In de genoemde gemeenten is er gekozen om de accountant een meer onafhankelijk adviesrol in te laten nemen voor de raad. Met als doel de meerwaarde van de accountant voor de gemeenteraad te versterken. Dit in kader van versterken van de informatiepositie van de gemeenteraad. Het is over het algemeen niet wenselijk dat de controlerende instantie (te sterk) afhankelijk is van informatie van het orgaan dat ze geacht worden te controleren.

Normaliter is er één accountant die zowel de wethouder Financiën als de gemeenteraad moet bedienen. Het contact met de wethouder en de ambtelijke organisatie is veel intensiever en in dat proces wordt er veel overlegd en ontstaat een gezamenlijk beeld. Dat beeld kan ook worden uitgedragen naar de raad. Het kan wenselijk zijn dat de raad, om goed te kunnen functioneren, minder afhankelijk is van de informatie van het college en eventuele invulling die mogelijk kan ontstaan bij de accountant.

Zo heeft Almere uiteindelijk gekozen voor Deloitte en die hebben de adviesrol ingevuld door te werken met een twee-partner-model. Dus een aparte partner voor de organisatie en een aparte partner voor de raad. Dit met het oog op delen van informatie, maar wel met de mogelijkheid om met een onafhankelijke blik naar deze informatie kijken. De afgelopen vier jaar heeft dat goed gewerkt voor de gemeenteraad van Almere. Op verschillende manieren heeft de accountant in Almere invulling gegeven aan het versterken van de meerwaarde zoals langs de fracties gaan om vragen ten aanzien van P&C producten te beantwoorden, toelichting geven op P&C producten, advies aan fractie indien gewenst en door een bijdrage te leveren aan rekenkamer onderzoeken waaronder het onderzoek naar de grondexploitatie. De organisatie moest er in eerste instantie aan wennen, omdat zij de regie voor een deel kwijt waren. De griffie van Almere laat weten dat als de kosten voor de ondersteuning van de raad afzet tegen de kosten van ambtelijk apparaat en ook de kosten die de ambtelijke organisatie maakt om extern advies in te huren dan vallen de kosten die de raad maakt voor ondersteuning en advies reuze mee. Het is lastig om in te schatten wat de extra kosten voor Utrecht zullen zijn.

Ervaringen van andere gemeenten

Na vraag naar ervaringen bij andere gemeenten heeft de volgende reacties opgeleverd.

Almere

Raadsleden zijn tevreden over de wijze waarop het partner model de afgelopen periode heeft gefunctioneerd en willen dit model dan ook handhaven. Belangrijke vraag daarbij blijft wel hoe kunnen de P&C producten meer toegankelijk worden gemaakt en minder technisch-bureaucratisch en welke bijdrage kan de accountant hierin spelen.

Eindhoven

In Eindhoven functioneert het deels, maar het is wel belangrijk om een relatie op te bouwen met de partner die de adviesrol invult. Het is niet vanzelf sprekend dat helder is waar de accountant een toegevoegde waarde kan hebben vanuit adviesrol. Dit zal je al opdrachtgever en opdrachtnemer met elkaar moeten bespreken.

Jaarplan Subcommissie Controle en Financiën Najaar 2018

Datum en tijdstip 2018	Onderwerpen
Overige onderwerpen	– *POS/erfpacht extern financieren* – *BDO, presentatie met uitleg soft controls.* – *Presentatie VPB* – *Toelichting Blockchain (pilot externe inhuur)*
Do. 27 september 9.30u – 11.00u.	**Vergadering subcommissie** – Programmabegroting 2019. – Advies aan commissie M&S en S&R over de begroting.
Do. 29 november 9.30u – 11.00u.	**Vergadering subcommissie** – 3e Technische Wijziging 2018. – Concept Managementletter 2018 van de accountant (in aanwezigheid accountant). – Evt. Concept Reactie van het college op de Managementletter. – Voortgang controle 2018 (inhoud, proces, financiën) en Stand van zaken controle 2018 en nadere afspraken . (voormalig delegatieoverleg) – Onderwerpen/ aandachtspunten voor onderzoeken in jaarplannen auditteam, Rekenkamer, accountant en evt. subcommissie. – Vaststellen jaarplan subcommissie 2019.